БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 282 (9421) | 1960 оной ноябриин 29, вторник | Сэн 20 мүнгэн

ПСС-эй ЦК-гэй ПЛЕНУМЭЙ НЭЭГДЭТЭР ХАХАД ҺАРА ҮЛЭБЭ

ХҮН БҮХЭН УЯЛГАЯА БЭЕЛҮҮЛХЫЕ ОРОЛДОГТЫ!

ҺАЙН АЛХАМ

ДОЛООН жэлэй хоёрдохи жэлдэ ехэ уялгануудые абаһан Кабанскын совхозой ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумые ажалай амжалтаар уттахань. Тус совхоз жэлэйнгээ уялгые һүөөр—104,2, үндэгөөр—148,5 процент дүүргээ. Ноо-һо түшааха түсэбөө 109 процент болгоһон байна.

Мүнөө совхозойхид мяха түшаалгаар абаһан уялгаяа бэелүүлхые оролдоно. Совхозой 1-дэхи отделени хамта 924 центнерэй орондо 1016 центнер мяха түшаажа, жэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэ. Отделениинхид жэлэй дүүрэтэр үшөө 300 шахуу центнер мяха худалдаха зорилготой. Абаһан уялгаяа дүүргэхын тула малшад оролдосотойгоор ажаллана. Үнгэрһэн 10 һарын туршада гахайшад Ульяна, Устинья Суворатан шахагдадаг гахайнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхын 700—700 граммаар нэмээжэ шадаа. Мал адуулагшад П. Непомнящих, И. Суворов гэгшэд 230 толгой хашараг даажа абаад, түргөөр таргалуулжа, дундаһаа дээшэ шадалтай болгожо худалдаба.

Аймагай бүсад колхозууд жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ байна. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз түсэбөө мяхаар 102,8, һүөөр—101 процент, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз һу тушаалгаар, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Байкал» колхозууд мяха түшаалгаар түсэбөө бэелүүлээд байнхай.

А. Бусурманов.

БАЙГША оной арба һарын туршада харууһалжа байһан үнеэн бүхэнһөө 2171 литр һу һаанан Байкало-Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой залуу һаалишан Екатерина Михайлова.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ!

Хандагайн леспромхозой модошод долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ һайн амжалта түйлаба. Модо бэлэдхэлгэ болон шэрэлгэ дээрэ шэнэ техникэ, ажалай түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдээ.

Леспромхозойхид «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай дунда эгээн түрүүлэн модо ашалгые оньһожоруулһан, энэ ажалһаа 15 хуниие сүлөөлжэ, ажалай бүтээсые 30—40 процентээр дээшэлүүлһэн юм. Эндэ модо хюрөедэхэ, гэшүүнэнһээнь сэбэрлэхэ ажал хүсэд оньһожоруулагданхай. Модые зүбөөр, гамтайгаар хюрөедэжэ унагааха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Эдэ бүгэдын ашаар модошод долоон жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид, ноябриин 25-да дүүргэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумые ажалай амжалтаар уттаха гэжэ зоригжоһон модошод 250 мянган кубометр модо оронойнгоо шэнэ барилгануудта үгөө бшуу.

Үдэр ерэхэ бүри ажалай түрүүшүүл, үйлэдбэриин новаторнууд олошоржо байна. Тэдэнэр ажалай түрүү дүй дүршэл, арга хэрэглэжэ; бүтээсэ ехэтэйгээр худалмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, мастернууд нүхэд Греховой, Кушнаревой хүтэлбэрилдэг мастерска участогуудай коллективүүд түрүүлжэ ябаһаар. Автомашинын жолоошод Борис Садыков, Андрей Холмогоров халаанайнгаа даабариһаа гадуур 25—25 кубометр модо үлүү ехээр шэрэнэ. Моторист Гавриил Еремеев, доодо складай худалмэришэн Федор Глазунов гэгшэд үдэрэйнгөө даабари 170—180 процент дүүргэнэ.

Леспромхозой коллектив жэлэй дүүрэтэр 20 мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур бэлэдхэхэ уялга абанхай.

Н. Тюрнев.

Гээгдэлһээ гараһан фермэ

Первомаевка тосхонһоо холо бэшэ ута сагаан типовой байра, мүн хажуугаарнь шүлуугаар бариһан шобхо ройтой силосэй башнинууд харагдадаг. Энэ Онохойн совхозой 3-дахи отделениин һаалиин фермэ гээшэ.

Тус фермынхид һу һааха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид сентябриин 5-да бусадһаа уридшалан дүүргэжэ, совхозой дирекци, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг абаа һэн. Эндэхи һаалишад, малшад бултадаа шахуу залиршагүй зоригтой, эбтэй эетэй залуушуул юм. Эдэнэр зунай һарануудта һу һаалгаараа совхозойнгоо 2-дохи, 4-дэхи фермэнүүдһээ гээгдэжэ ябабашье, ажал худалмэреэ улам һайжаруулхын түлөө бүхы хүсэ, арга боломжоёо элсүүлэн, эсэшэ сусашагүйгөөр худалөө. Жэшээнь, үхэр малдаа үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхын тула зундаа тэдэнэр булта оролдосотойгоор ажаллаа һэн.

— Үүр сүүрээр бодожо, үнеэдээ һаагаад, үбһэ сабшаха, хуряаха, силос дарахаяа гарагша һэмди. Хүндэшэгшье байгаа. Теэд оролдолгомнай дэмы хосороогүй,—гэжэ эндэхид хөөрэлдэнэ.

Үнэхөөрөө энэ фермынхид бэшэ тээхи гүүртэнүүдтэ орходоо үхэр малдаа тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ шадаа. Энээнэйнгээ ашаар үнеэдтээ түрүүшын хүйтэнһөө эхилжэ үбһэ, тэжээл ехээр эдюулээд, һу һааляа үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлнэ. Фермын малшад 10 һара 25 хоног соо үнеэн бүриһөө 1800 литр һу һаагаа юм. Мүнөө элбэг тэжээл дээрэ байһан үнеэдынь һу шэмэеэ үдэрһөө үдэртэ нэмээнэ.

Эрхим түрүү һаалишад Люся Серпионова, Анна Сафронова, Любовь Пахомова, Валентина Сивцова гэгшэд энэ ye соо тус тустаа үнеэн бүриһөө 2000—2100 литр һу һаанхай. Эдэнэр һаянай үнеэнһээ сүүдхэдээ хахад пүүдһээ дээшэ һу һаадаг болобо.

Эндэхид бултадаа коммунистическэ ажалай фермын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэл эхилбэ.

Г. Михайлов.

Заиграй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын залуу уран зохёолшодой 5-дахи конференцидэ хабаадагшад забһарлалгын үедэ байна.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

Буу зэбсэг хуряаха, аюулгүй байдал сахиха асуудал хэлсэхээ сугларһан эрдэмтэдэй уласхоорондын Пагуошско конференцидэ

Дэлхэйн элдэб оронуудай элитэ эрдэмтэдэй уласхоорондын Пагуошско VI конференцидэ хабаадагшадые Советскэ правительствын, өөрынгөө үмэнэһөө үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб. Советскэ Союзай нинслэл хото Москвада Пагуошско конференциин болохоёо байһандань совет хүнүүд баясана.

Бүхы хүн түрэлтэнэй сэдьхэл зүрхэ худэлгэжэ байһан шухала асуудалнууд—буу зэбсэг хуряаха, уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха тухай асуудалнууд таанадай сугларһан конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Эдэ асуудалнуудай амжалтатайгаар шиидхэгдэһэнһээнь ерээдүйн эб найрамдалай хэрэг дулдыдаха болоно.

Совет гүрэн тогтоһон сагһаа хойшо эб найрамдалай, буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэжэ ороһон байха юм. Уласхоорондын шанга хиналта доро буу зэбсэг ниитээрээ, бүхыдэнь хуряаха тухай дурадхалнуудые һүүлэй жэлнүүдэй туршада Советскэ Союзай хэдэн дахин дэбжүүлһэниинь элитэ. Хэрбээ баруун гүрэнүүдэй дэмжэхээр бэлэн байгаа һаань, буу зэбсэг бүхыдэнь, ниитээрээ хуряаха тухай хэлсээе хэзээшьегүй эхилхээр бэлэн байнабди.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалнуудые мүнөө үеын элитэ ехэ эрдэмтэдэй шиидхэлсэжэ байһандань ехэ баясамаар байна, гайхамшагта научна зохёолнуудай байгуулагдажа байһан мүнөө үедэ эрдэмтэдэй хэлэһэн үгэнүүдтэ бүхы дэлхэйн хүн зон анхаралтайгаар хандана. Пагуошско конференцидэ сугларһан эрдэмтэд мүнөө үедэ буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые хойшолуулашагүйгөөр болоулха тушаа, буу зэбсэг ниитээрээ, бүхыдэнь хуряаха тухай асуудалые шиидхэхэ тушаа өөһэдынгөө һанамжа хэлэг лэ.

Пагуошско конференцидэ хабаадагшад элдэб оронуудһаа ерэһэн байна, политическэ элдэб үзэл бодол баримтална. Гэбэшье түс асуудал тушаа нэгэн һаналтай байха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлхыемни зүбшөөгыт, яахадааб гэхэдэ, ямар нэгэн гүрэнэй гү, али бүлэг гүрэнүүдэй, үгышье һаа ямар нэгэн социальна системын гү, али идеологиин аша туһада бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада уласхоорондын шанга хиналта доро буу зэбсэг ниитээрээ, бүхыдэнь хойшолуулашагүй түргөөр шиидхэхэ шухала байна. Энэ агуухэ хэрэгтэ танай конференци элитэ хубитаяа оруулха бэзэ гэжэ найданаб.

Конференцидэ хабаадаһан бүхы хүнүүдэй амжалтатайгаар, үрэ ехэтэйгээр худэлхыень үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Н. ХРУЩЕВ,
СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ.
1960 оной ноябриин 27.

Уласхоорондын Пагуошско VI конференци нээгдэбэ

МОСКВА, ноябриин 27. (ТАСС). Эрдэмтэдэй уласхоорондын Пагуошско VI конференци мүнөөдэр эндэ нээгдэбэ. Конференциин худэлмэридэ 14 ороной түлөөлэгшэд хабаадалсана. СССР-эй Науканнуудай Академиин вице-президент, академик А. В. Топчиев конференциие амаршалаа. Тус конференцидэ баруун, зүүн оронуудай олон тоото эрдэмтэдэй хабаадалсажа байһаниинь ехэ удхашанартай байна гэжэ тэрэ заагаа. Конференцидэ хабаадагшадта Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой эльгээһэн амаршалгые академик А. В. Топчиев уншажа үгэбэ.

Пагуошско худэлөөнэй генеральна секретарь профессор Л. Ротблэт гэгшэ (Великобритани) энэ худэлөөндэ эхи табиһан, худэлөөнэй президент Бертран Расселэй телеграмма уншажа үгөө.

США-гэй науканнуудай национальна академиин президент профессор Д. Бронк гэгшын эльгээһэн амаршалгын телеграммые профессор К. Доти (США) гэгшэ уншаа. Бүхы үүсхэлнүүдтээ амжалта түйлахыень Д. Бронк сугларагшадта хүсэһэн байна.

Удаань СССР-эй Науканнуудай академиин президент академик А. Н. Несмеянов конференцидэ хабаадагшадта хандажа, амаршалгын үгэ хэлээ.

Энээнэй урда тээ боложо үнгэрһэн Пагуошско конференцинүүд атомна дай хойшолуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулһан юм гэжэ академик хэлэбэ. Эрдэмтэд ехэ харюусалгатай хүнүүд юм, науканнуудай хүгжэлтые һандарал һүйдхэлдэ зорюулха бэшэ, харин зохёон байгуулхы хэрэгтэ зорюулхын тула эрдэмтэд бүхы хүсөөрөө ажаллаха зэргэтэй гэжэ академик А. Н. Несмеянов зааба.

Нобелевскэ шангай лауреат профессор С. Пауэлл (Великобритани) Пагуошско худэлөөнэй түүхэ тухай хөөрэжэ үгөө. Конференцидэ хабаадагшад амаршалгын хани халуун үгэ хэлэһэнэйнь түлөө академик А. Н. Несмеяновта баясхалан хүргөөд, Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевто, Бертран Расселдэ, профессор Д. Бронкдо харюугай телеграммануудые эльгээхэ гэжэ шиидээ.

Конференци зүбшэхэ зүйлэйнгөө нэгэдэхи асуудалые «Буу зэбсэг хуряалгын юрэнхы асуудалнуудые» хаража эхилбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Мароккын сэрэгэй делегацитай уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Корпусой генерал Мохаммед Бен Мезиан Бель Касем түрүүтэй Мароккын сэрэгэй делегациин гэшүүдтэй ноябриин 26-да Кремльдэ уулзаба.

Н. С. Хрущев, Мохаммед Бен Мезиан Бель Касем гэгшэд хани ёһоор хөөрэлдэһэн байна.

СССР-тэ байдаг Мароккын элшэн сайд Башир Бен Аббес гэгшэ хөөрэлдөөнэй үедэ байлсаа.

СССР-эй Оборонын министрын нэгэдэхи орлогшо Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко советскэ талаһаа хөөрэлдөөндэ байлсаа.

Нүхэр Н. С. Хрущев Польшын Худэлмэришэнэй Нэгэдэмэл Партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр В. Гомулкатай хөөрэлдэбэ

КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев Польшын Худэлмэришэнэй Нэгэдэмэл Партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр В. Гомулкатай ноябриин 26-да Кремльдэ уулзажа, хани ёһоор үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй таһагые даагша нүхэр Ю. В. Андропов хөөрэлдөөндэ байлсаа.

ХОЙТО ЗҮГЭЙ ҮНЭГЭ, ХЭРМЭ АГНАЛГА

ЯКУТСК. (ТАСС). Республикын колхозууд жэлэйнгээ олзо доходой дүрбэнэй нэгэ хубиһаа ехые агнуурин болон ан үсхэбэрилгэһөө оруулдаг юм. Эндэхи хизаарай хэдэн арбаад мянган бэрхэ ангуушад КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй хүндэлэлдэ зорюулан, ехэ дэбжэлтэтэйгээр мүрысэжэ байна.

Хаа хаанаһаа баясхалантай мэдээсэлнүүд ороно. Агнуурин үбэлэй сезоной эхилһэнһээ хойшо республика дотор баригдаһан ангуудай хахадһаа олонхинь, эгээн лэ үнэтэй ангуудай—холын хойто зүгэй үнэгэнэй (сагаан песец) болон Сибириин ой тайгын хормэнэй арһан болоно.

«ТАЕЖНЫЙ» ГЭЖЭ РУДНИК БАРИГДАЖА БАЙНА

УССУРИЙСК. (ТАСС). Полиметаллическа «Таёжный» гэжэ руднигай барилга Приморидо эхилээ.

Жэлэй урда тээ ашагта малтамалнуудые оэдэрэгшэдэй мүрөөр барилгашад эртэ урдын ойроо хүртөөгүй ой тайга соо ерээ һэн. Тэдэнэр горнягуудай поселок барижа ороһон байгаа. Мүнөө мэргэжэлтэй худэлмэришэдэй бригаданууд руднигай һабые малтажа байнхай. Мүн шанаржуулгын фабрикын барилга эхилээ. «Таёжный» гэжэ руднигай хүсэдөөр ашаглалгада үгтөөд байхада тус фабрика хэдэн зуун тонно руда сүүдхэ бүридэ шанаржуулан гаргаха байна.

Залуу уран зохёолшодой табадахи конференци

...гэлдэр Улан-..., Политическэ ...эй байшан ...спубликын залуран зохёолшодой табадахи конференци хүдэлмэреэ эхилээ.

Бурядай уран зохёолшодой Союзай правлениин түрүүлэгшэ **Н. Г. Балдано** нэрьемэ альга ташалга доро конференци нээбэ.

Бурядай уран зохёолшодой Союзай правлениин гэшүүн, уран зохёолшо **Ц. Жимбиевэй** хэһэн «Мүнөөнэй үе саг ба зохёолшо залуушуулай творчество» гэһэн элидхэл поэдүүд, прозаигууд, драматургнууд, залуушуулда туһаламжа үзүүлхэеэ ерэһэн Москвагай уран зохёолшод болон 100 гаран залуушуул, айлшад анхаралтай, һонирхол тойгоор шагнаа.

Һүүлээрнь хорёод хүн үгэ хэлэһэн байна.

Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй Бурядай обкомой секретарь **Д. Д. Лубсанов,** Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо **Р. С. Сафронов,** республикын культурын министр **Д. З. Жалсараев** хабаадалсаа.

Мүнөөдэр залуу уран зохёолшод бултадаа секционно хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха байна.

Целлюлозно-саарһанай промышленностиин хүдэлмэришэдэй зүблөөн тухай

...люлозно-саарһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүгэна зүблөөн 1961 оной январиин 17-һоо 19 хүрэтэр хойшолуулагдахань.

Хэлээл һаа, хүсэлдүүлхэ

(Мухаршэбэрэй партийна конференциһээ)

КПСС-эй ЦК-гэй 1959 оной декабриин Пленумэй һүүлээр аймагай ажалшад хүдөө ажахыгаа саашадань эрид хүгжөөхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсохоодоо нилээд ехэ, харюусалгатай уялга даажа абаһан юм. Тэрэ гэһээр жэл үнгэрбэ. Тэд абаһан уялга хэр дүүргэгдээб, колхоз, совхозуудай доторой арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдээ гү, ямар дутуу дунданууд байгааб? Мүнөө партийн ЦК-гэй декабрьда болохоёо байгаа Пленумдэ эндэхид ямар - бэлэгтэйгээр ерэхэб? Эдэ бүхы асуудалнуудта ноябриин 26-да болоһон аймагай 16-дахи партийна конференци тодорхой харюу үгөө. Элидхэлшэ партийн райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Власов, мүн үгэ хэлэһэн 19 делегат тоосоото ye coo аймагайнгаа партийна организацийн хэһэн ажал-ябуулгые бүхы талаһаань шэнжэлһэн, сэгнэһэн, саашанхи зорилгонуудыень тодорхойлһон байна.

ДОТОРОЙ АРГА БОЛОМЖО ХҮСЭД ХЭРЭГЛЭГДЭЭГҮЙ

Элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд аймаагаараа абаһан социалистическэ уялгануудай зарим шухала зүйлнүүдэй дүүргэгдээгүй, ажахынуудтахи ехэ арга боломжонуудай хүсэд ашаглагдаагүй байһанай түлөө хурса шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгэ дэлгэрүүлээ. Энэнь тон зүб.

1960 ондо аймаг 41160 центнер мяха, 75600 центнер һү, 4520 центнер нооһо, 2 миллион 20 мянган үндэгэ, 100 мянган центнер ороӧһо гүрэндэ худалдаха уялгатай байгаа. Тингээд мүнөө нооһоор, ороӧһо таряагаар, хартаабхаар лэ абтаһан уялга дүүргэгдээ. Харин мяха, һү, үндэгөөр гэхэ гү, али уялгын гол шухала зүйлнүүдээр эндэхидэй хэлэһэн үгэдөө хүрэхэнь һэжэглэхээр болонхой.

Энээнэй ушар шалтагааниинь юуб? Дабагдахагүй ехэ уялга абажа, дэмы хооһон үгэ тараагаа гү, али таарамжагүй байгаалиин оршон байдал тохёолдоо гү? Үгы. Уялгашье хэм соогоо абтаһан, байгаалиинньe байдал тинмэ эридээр хүбилаагүй. Ондоо ушар шалтагаан байгаа гэжэ конференци заагаа.

Партийн райкомой, тэрэнэй бюрогой, мүн зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ёһотой эмхидхэлэй худэлмэри хүсэд һайнаар ябуулгадаагүй байшоо. Имагтал энэ ушар уялгын хүсэд дүүргэгдээгүй байһанай гол шалтагаан мүн.

Энээнийе тодорхойлон хэлэбэл, аймаг дотор уялгаяа дүүргэһэн, нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал мал ажалай ашаг шэмэ, ороӧһо таряа хоёр дахинехээр абаһан түрүү колхозууд, түрүү хүнүүд олон. Жэшээнь, «Знамя Ленина», Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүд хэлэһэн үгэсэ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, 1960 онийе амжалта түгэсөөр дүүргэжэ байнхай. Харин тинхэдэнь эдэнэй хүршэ ажахынууд нэгэн адли эрхэ байдалда байбашье, үрдаа табиһан зорилгоёо таһалдуулжа, хооһон ама дэлгээһэн болоно. Адли эрхэ байдалтай, хүсэ шадалааршье адли. «Коммунизм» «Победа» хоёр колхозые сасуулаад үзэхэдэ, түрүүшынхинь 3832 центнер һү гүрэндөө худалдажа, даабаряа дүүргэһэн, нүгөөдэнь 2276 центнер гэхэ гү, али аяар 40 процент бага һү худалдаһан байна.

Тэрэшэлэн «Эрдэм», Суулгын совхозуудые абажа харая. Һаяхан эмхидхэгдэһэн Суулгын совхоз һү худалдалгые 26 процентээр, мяха—31 процентээр ехэдхэһэн байгаа һаань, үни сагай түбхинэһэн, һуурижаһан, эмхидхэлэй, ажахын талаар бэхижэһэн нүгөө совхозынь нёдондоной-хиһоо бага һү худалдан, мяха абалгаяа оройдоол 2 процентээр ехэ болгоо.

Иимэ ушарай имагтал хүтэлбэрнин шадабариһаа болоһыень ойлгожо ядахаар бэшэ. Энээнийе баталан, элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэгшэд һонирхолтой нэгэ жэшээ харуулаа. Сталинай нэрэмжэтэ колхоз урдань гээгдэжэ ябаһан юм. Тинхэдэнь түрүүлэгшээр дүй дүршэлтэй, эдэбхи үүсхэлтэй коммунист нүхэр Красинскийе, парторганизацийн секретаряар нүхэр Коневые эльгээгээ һэн. Богонихон болзорой туршада эдэ нүхэд колхозоо түрүү зэргэдэ гаргажа, эмхидхэлэй худэлмэрийн шухала удхашанарые бодото хэрэг дээрэ харуулһан байна.

— Хүн зонийе элсүүлхэ, эмхидхэхэ, хүмүүжүүлгын худэлмэрийе ходо ябуулжа байха гээшэ ехэшье, багашье хүтэлбэрилэгшын уялга мүн,—гэжэ делегат Лопилов хэлээ. —Тэд манай райкомой бюрогой, аймагай Советэй гүйсэдкомой хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай гол анхаралаа хандуулдаггүй. Жэшээнь, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Караманов ажалшадай урда ехэрхүү зан гаргадаг, һунгагшадайнгаа урда тоосоогоо хэхэеэшье болишоо. Мүн ажахыгаа холын хараатайгаар, шадабаритайгаар хүтэлбэрилнэгүй, колхоз, совхозуудта ошоходоо, ябууд энэ тэрэ заабари үгөөд лэ үнгэрдэг заншалтай.

Шэнэ байгуулагдаһан Суулгын совхоздо райкомой бюро тон бага туһаламжа хүргэдэг гэжэ делегат Поплевин шүүмжэлээ.

— Райкомой секретарьнууд совхозой худэлмэриншэдтэй үсөөн уулзадаг, лекци, элидхэл хэдэггүй, манайда үсөөн айлшалдаг. Тэрэшэлэн партийна хиналтын комиссии совхоздо һаяхан байгуулагдаа. Тэрэнэй худэлмэрийе эмхидхэхэ, зүбшэл заабари үгэхэ талаар райкомой бюро юушье хээгүй. Тэд бидэ өөһэдөө энэ худэлмэрийе һайса мэдэхэгүй байгаабди,—гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

— Тоосоото ye coo аймагай партийна организацийн хэһэн худэлмэри ехэ, тэд бидэнэр эпээгээрээ һанаагаа амарха ёһогүйбди, дотороймнай ехэ арга боломжо хүсэд ашаглагдаагүй, энээнэй түлөө хэн зэмэтэйб гэжэ мүнөө хэлсэхэ ёһотойбди,—гээд делегат Тютрин үгээ эхилээ. —Манай эндэ фермэнүүдэй худэлмэрийе оньһожоруулжа, һаалишадай ажалые хүшэдхэхэ гээшэ шухала зорилгонуудай нэгэн болонхой. Хэн энэ худэлмэрийе хэхэ, эмхидхэхэ уялгатайб? Минин һанахада, энэ РТС-эй ажал байжа болоо ха. Тэд Гашейн РТС өөрынгөө үүргэ һайса дүүргэнэгүй, хэһэн ажалынь үнэтэй, тэдэшье ехэ үнижагай болодог.

Аймагай худөө ажахын инспекциин начальник нүхэр Зайцев малай үүлтэр һайжаруулха, искусственна үрэжүүлгые эмхитэйгээр ябуулха асуудалнуудта тогтоо.

— Үнэрһэн жэлдэ аймаг дотор 9 мянга гаран толгой мал ухөө. Тинхэдэ хахадынь шахуу муу харууһа, эдеэлгэһээ гарзалһан байгаа. Энээнһээ боложо, мяха, һүнэй даабари дүүргэгдээгүй. Иимэ гарза гай саашадаа тохёолдуулхагүйн тула колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мал ажалаа тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ дүршэлтэй, шадамар хүнүүдтэ даалгаха ёһотой. Тиигэбэл абаһан уялгамнай лаб дүүргэгдэхэнь сохом,—гэжэ тэрэ үгээ түгэсхэбэ.

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХАРЮУСАЛГА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Хүтэлбэрилэгшэ, ажалша бүхэн абаһан уялгынгаа түлөө ехэ харюусалгатай байһанаа саг үргэлжэ мэдэржэ ябахые түйлаха хэрэгтэй гэжэ конференци онсолон тэмдэглээ. Гэбэшье партийн райком энэ асуудалда анхаралаа ехээр хандуулаагүй байшоо. Тиимэһээнь олон ажахынууд, ажалшад абаһан уялгаяа дүүргэнгүй, аймагаа хойшонь татаа. Эндэхи бүхы һаалишадай гурбашай нэгэ хүбинь, мал шахан таргалуулха талаар 287 мал адуулагшадай оройдоол 5 хүн, 84 тугалшадай миил 5-нь абаһан уялгаа дүүргээ. Энээн дээрэһээ харахада, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинууд, партийн райком ажалшадые шэн габьяата ажалда элсүүлхэ, зоригжуулха хүдэлмэридөө арга хүсые хүсэд элсүүлжэ шадаагүй байшоо. Райкомой 12 гэшүүд жэлэй туршада ямаршье даалгабари дүүргээгүй, тэрэшэй худэлмэридэ хабаадаагүй үнгэрөө. Ядахадаа нэгэшье дахин лекци, элидхэл хээгүй. Райкомой хүсые хүсэд элсүүлхэ, ашаглахын орондо гансал бюро, тэрэнэй секретарьнар хамаг бүхы ажахын-политическэ зорилгонуудые өөһэдөө шиидхэхэ гэжэ оролдоходоо хүсэ шадалынь хүрөөгүй.

— Зарим хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэд, жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Таюрский, хүн зоноо һайн абари занда, шэн габьяата ажалда һүргахын орондо, өөһэдөө партийна журам эбдэдэг, архида дашуурха зан гаргадаг,—гэжэ делегат Фалилеев шүүмжэлбэ. Иимэ түрүүлэгшэ ажалшадые хайшан гээд зүбөөр хүтэлбэрилхэб, абаһан уялгынгаа түлөө харюусалга яагаад дээшэлүүлхэб?

Делегат Семенов аймагай Советэй гүйсэдкомой, тэрэнэй түрүүлэгшэ Карамановай ажал-ябуулгые шүүмжэлээ. Ажалшадай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлые хүтэлбэрилэгшэдэй түрүүлэгшэ нүхэр Караманов дэмжэхэ, һайшааха гэжэ оролдоггүй.

СОЁЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ДЭЛИСЭ БАГА

Конференцидэ хабаадагшад энэ асуудалда ехэ анхаралаа хандуулаа. Илангаяа мүнөө үеын шэнэ худэлөөн болохо коммунистическэ ажалай, ударнигай нэрэ зэргын түлөө тэмсэл үргэдхэхэ түшаа шанга хөөрэлдөөн дэлгэрбэ.

Аймаг дотор иимэ нэрэ зэргын түлөө хүсэтэ худэлөөн ёһотоор дэлгэрээгүй. 7 коллектив коммунистическэ гэһэн нэрэтэй, 5 мянгаад ажалшадай дундаһаа миил 200 хүн шэнэ худэлөөндэ хабаадалсана. Партийн райкомой, партийна организацинуудай зүгһөө хүмүүжүүлгын, соёл болбосоролой худэлмэрийе һулаар ябуулжа байһаниинь энээн дээрэһээ элитэ болоно.

Аймагай хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэд ажалшадай дунда элидхэл, лекци үсөөн хэдэг, политическэ худэлмэрийн һайн дүй дүршэлые тараахые оролдоногүй гэхэдэ болоно.

Эндэхи Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организацинууд политическэ худэлмэри ябуулха талаар баян дүй дүршэлтэй болоһон юм. Тэд райком энээниень согсолхо, дэлгэрүүлхэ түшаа мүртэй юумэ хээгүй.

Саашань конференци партийн ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумые ажалай амжалтаар үгтаха, жэлэй дүүрэтэр абаһан социалистическэ уялгаяа заабол дүүргэжэ, 1961 онийе түгэс бэлэдхэлтэйгээр үгтаха хэмжээнүудые хараалаа.

Конференцийн һүүлээр шэнээр һунгагдаһан райкомой эмхидхэлэй пленум боложо, нэгэдэхи секретаряар **Л. В. Власов**, секретарьнуудаар **К. С. Крылова, К. А. Калашников** гэгшэд һунгагдаа.

М. Нимаев,
манай түсхай корр.

Советскэ Арменийн 40 жэлэй ой

Арменидэ совет засаг тогтоһонһоо хойшо 40 жэлэй ой, тэрэшэлэн Арменийн коммунистическэ партийн байгуулагдаһанһаа хойшо 40 жэлэй ой ноябриин 29-дэ гүйсэбэ. Энэ ой манай республикын ажалшадай баяртай һайндэрынь мүн.

Армян арад дэлхэйн эртэ урдын арадуудай нэгэн юм. Энэ арад гурба мянга гаран жэлэй турша соо бага бэшэ түбэг бэрхэшээлнүүдые дабан гараһан байна. Европо, Азийн хилэ дээрэ, худалдаа наймаанай, сэрэгэй ехэ замуудай бэлшэр дээрэ оршодог манай орон хариин булимтарагшадта хэдэн дахин добтолуулжа, үгырэн хооһорһон байгаа. Армян арад эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтай байхын түлөө, өөрынгөө бодото культурые хүгжөөхын түлөө баатарлигаар тэмсэһэн байна.

XIX зуун жэлэй эхеэр Росситай Арменийн нэгэдэһэн ушар армян арадай түүхэ соо гайхамшагта событи болоһон байха юм. Энэ нэгэдэлгэнь Арменийн ажабайдалда ехэ удхашанартай байжа, хаанта засагта эсэргүүсэн ород арадай сүлөөрэлгын агуу-ехэ тэмсэл ябуулхадань, манай арадые хабаадуулха хэрэгтэ туһалһан байна. Арменийн ажалшад XX зуунжэлэй эхеэр ородой революционно пролетариадтай суггаа тэмсэжэ ороо бэлэй.

Агууехэ Октябриин социалистическэ революци революционно тэмсэлээ улам хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхэдэнь Арменийн ажалшадые ехээр зоригжуулһан юм. Тэдэнэр ородой пролетариадай баатарлиг тэмсэлээр зоригжон, большевистскэ организацинуудай хүтэлбэри доро ябажа, үзэн ядадаг дашнагуудай дарлалтада эсэргүүсэн, совет засагай илан мандахын түлөө улам эршэ зоригтойгоор тэмсэжэ ороо һэн.

1920 оной ноябриин 29-дэ Арменийн ажалшад амжалта туйлажа, агууехэ ород арадай туһаламжаар империалистическэ хүлһэншэдые Эхэ оронойнгоо газар дээрэһээ намнан гаргаад, орон доторoо засагаа гартаа абаа бэлэй. Армени гүрэн түрэеэ байгуулжа, эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтай, советскэ социалистическэ республика болоһон байгаа.

**
*

Революцийн урда тээ Арменийн экономиконь илангаяа гэгдэнги байһан юм. Промышленностинь коньяк архи нэрэдаг, хлопок сэбэрлэдэг, металл болбосоруулдаг, арһа элдэдэг, мүн бусадшье үсөөхэн предприятинуудһаа бүридэдэг байгаа. Гэбэшье тэдэ предприятинуудтань бар хүсэнэй ажал хэрэглэгдэдэг байгаа. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай, революцида эсэргүү дашнагуудай правительствын зонхилолгын хойшолонһоо ороноймнай экономико үгырэн хооһорһон байгаа.

Угаа бэрхэшээлтэй тэрэ үедэ социалистическэ Росси манай республикада аха дүүгэй туһаламжа үзүүлэ̀ бэлэй. Советскэ правительство эдеэ хоол, үрэһэ хүрэнгэ, хүдөө ажахын машинануудые, промышленна түхеэрэлгэнүүд болон мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые эльгээһэн юм.

Совет засагай жэлнүүдтэ Арменидэ, тусхайлан хэлэбэл Ереванда, Ленинаканда, Кироваканда, мүн республикын бусадшье городууд болон районуудта промышленна олон тоото предприятинууд баригдаба. Промышленностийн шэнэ һалбаринууд: химическэ, үнгэтэ металлургийн, орёо парин машинануудые, приборнуудые бүтээлгын, мүн бусадшье һалбаринууд байгуулагдаба.

Хүгжэжэ байһан промышленностьмнай электрын эльшэ хүсөөр хангагдана. Ереванай, Кироваканай, Дзорагедэй ГЭС-үүд баригдаа, энэ жэлдэ Севано-Разданска гидроэлектростанци баригдажа дүүрэхэнь.

Республикын промышленна продукцийн бүхы хэмжээнь 1913 онойхидо орходоо энэ жэлдэ 70 дахин шахуу дээшэлһэн байна. Энэ баримта Арменийн промышленностийн ямараар хүгжэһые гэршэлэн харуулна.

КПСС-эй XX, XXI съезднүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд, промышленность болон барилгые—хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха, союзна республикануудай эрхыень дээшэлүүлхэ тушаа партийн хэмжээ-ябуулганууд промышленностийе саашадань бүри түргөөр хүгжөөхэ, техническэ дэбжэлгэ туйлаха арга боломжо олгоһон байгаа.

Промышленностийн хүгжэхэтэй хамта научно-шэнжэлэлгын, туршалгын база улам үргэдэһэн байна.

Совет засагай жэлнүүдтэ Арменийн хүдөө ажахы үндэһөөрөө хубилаа. Машинануудай, электрын эльшэ хүсэнэй ехээр хэрэглэгдэдэг болоһоной ашаар хүдөө ажахымнай оньһожоруулагдан һайжараа. Тарилгын талмай, илангаяа техническэ үргамалнуудые, виноград, үрэ жэмэс тарилгын талмай нилээд үргэдхэгдөө. Ү̀лгэриин талаар ехэ ажал хэгдэбэ. Тарилгын талмайн үргэдхэгдэхэтэй хамта ажахын ургамалнуудай ургаса жал бүри дээшэлнэ.

Энэ жэл республикымнай бүхы колхозуудай үргэлиэдөө электрын хүсөөр хангагдажа байһые угаа ехэ тайгаар тэмдэглэнэбди.

Энэ жэлдэ худөө ажахын олохон нууд, колхозууд болон совхозууд ажалай, мал ажалай, сад тарилгын абаһан социалистическэ уялгануудта жалтатайгаар дүүргэ̀. Арменийн мяха, һү үрэндэ худалдаха жэлэйгэ сэбые болзорһоонь урид октябриин дүүргэбэ. Тиигэжэ Арменийн худөө ажахын худэлмэришэд ехэ амжалта туйлаа байна.

Арменийн эрдэмтэд республикын экономико болон культурые хүгжөөлгэ̀ рэгтэ эдэбхитэйгээр туһалжа, совет наукын хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулна.

Арменийн ССР-эй науканууд академийн, совнархозой худөө ажахын министерствын, мүн бусадшье организацинууд болон зургааануудай мэдэлдэ научно-шэнжэлэлгын 76 институт ажаллана. Эдэ институудта 158 доктор, науканууд 1 кандидат худэлдэг юм.

Мүнөө үедэ Арменидэ арбан дээдэ школуули, 33 техникум ажаллана. 1960 онд республикадамнай 1130 гаран библиотеко тоологдоно. Республикадамнай радио, телевидени ехээр хүгжөө, кинотеатрнууд ажалшороо.

Советскэ Арменийн искусство, литература саг үргэлжэ хүгжэнэ. Манай республика Арменийн театрын 2 мянган ойе үнгэрэгшэ жэлдэ тэмдэглэһэн. Республикын зохёохы организацинууд, лохо уран зохёолшодой, композиторнууд, уран зураашадай союзууд, мүн бүтээлгэ̀ организацинууд Арменийн 40 жэлэй ойе ехэ амжалтатайгаар угтажа байна.

Манай республикын ажалшад Арменийн совет засагай тогтоһонһоо хойшо 40 жэлэй ойн баярай үедэ бүхы илалтыемнай ажалшадые хэн зоригжуулагша Советскэ Союзай Коммунистическэ парти тээшэ шэнэ ном, газетэнүүдэ̀ рана.

Я. ЗАРОБЯН,
Арменийн КП-тэй ЦК-гэй секретарь.

ТРАКТОР, МАШИНАНУУДАЙ ЗАҺАБАРИЛГА ШАЛГАЯ

ЗАҺАБАРИЛГА ҺААТАНАГҮЙ

Ажалай юрын нэгэ үдэр. Мастерской соо томо томо станогуудай хүүехэ хүнхинэхэ абяан замханагүй. Эдэ үдэрнүүдтэ Кударын совхозой механизаторнууд трактор, машинануудайнгаа заһабарилгые эмхитэйгээр ябуулжа байна.

— Торийн аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой механизаторнуудай үүсхэлые халуунаар дэмжээбди. Февралийн 1 болотор трактор болон тарилгын бүсад машинануудай заһабарилгые дүүргэхэбди,—гэжэ эндэхи механизаторнууд мэдүүлнэ.

...Мастерскойдо гурбан «ДТ-54», «МТЗ-2» тракторнууд заһабарилагдана. Узелнуудаар мэргэжэл, дүршэлтэй хүнүүд табигданхай. Тракторист Александр Курикалов заһабарилгада ороһон машинануудые задалха, хабсаргаха худэлмэридэ ябалсадаг. Үнинэй механизатор Федор Зимирев мотор заһабарилгын узелда ажаллана.

Совхозой механизаторнууд «ДТ-54» түхэлэй 20 трактор, 6 «МТЗ-2», «ХТЗ-7» тракторнуудые заһабарилха даалгабаритай. Мүн сеялкэ, плугүүдһээ эхилээд, тарилгын олохон машина заһагдаха юм. Тиихэдэ КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй нээгдэтэр 5 трактор, 6 сеялкэ, хэдэн плуг бэлэн болгогдохоор хараалагдаа.

Заһабарилгын эхинһээ хойшо механизаторнууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Токарь Георгий Тычинкин, түмэршэ дархан Роман, гагнуршан Юрий Громов гэгшэд даалгабаряа 120—150 процент дүүргэнэ. Двигательнуудые турбодаг узелда Николай Брянцев ажалладаг. Тэрэ ажалдаа [illegible] һэн, юумые шанартайгаар бүтэ[illegible] хүн.

Эндэ зохихо байра байдал [illegible] рэгдэнхэй. Тэдэнэр хэдэн таһ[illegible] тай дулаан байратай, химда сэ[illegible] эдеэ хоол бэлдэдэг столоводой. [illegible] на механизаторнуудай дунда [illegible] гууламжын худэлмэри эмхидхэгдэ̀нэ. Худөөгэй лекторнуудэй бүлэ[illegible] мэйхид хэдэ дахин лекциннуудыг уншаа. «Ажал хээгүй хүн — [illegible] хооһон» гэһэн темээр теоретическэ конференци үнгэргэгдөө. Мүн [illegible] Алцагадай худөөгэй библиотекэ[illegible] даагша Ханда Чойдонова ажалшадта шэнэ ном, газетэнүүд[illegible] асаржа һонирхуулна.

Э. Ранжуров.

ҺАНАА АМАР БАЙҺАНАЙ ГЭМЭЭР

Яруунын аймагай колхоз, совхозууд 60-аад мянга шахуу гектар таряалангай, 35—40 мянган гектар сабшалангай газартай. Тэндэһээ олон мянган центнер ороӧһо таряа, һолоомо, үбһэ ногоо ниитын малда бэлдэгдэжэ абтана. Илангаяа газар таряалангай, үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй худэлмэри бүхыдөө оньһото техникын хүсөөр хэгдэнэ бшуу.

Энэ жэлдэ аймагай колхоз, совхозуудай механизаторчууд ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, таряа хуряалгые богони болзор соо үнгэргөө. Мүнөө механизаторнууд ниитын малда үбһэ тэжээл зөөхэ, барилгын модо шэрэхэ, үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ худэлмэридэ ябалсана. Гэбэшье, трактор машинануудай заһабарилгын ye оронхой. Яруунын аймагта техникэ зэбсэгүүдэй заһабарилга эмхитэйгээр үнгэржэ байха аад, биратай юумэ хэгдэнэгүй. Энээн тушаа иимэ баримтануудые дурдая.

Яруунын аймгүйсэдкомдо тусхай шиидхэбэри абтаһан, колхоз, совхозуудта болон РТС-тэ техникэ заһабарилха түсэб баталагдаһан байгаа. Тэрэнэй ёһоор аймагай 230 элдэб түхэлэй тракторнуудай олонхинь капитальна заһабарилгатай. Жэшээлхэдэ, колхозуудтахи «ДТ-54» түхэлэй 65 тракторай 40-ниинь, совхозуудтахи 80 тиимэ тракторай 47-ниинь капитальна заһабарилгада орохо байна. Аймагай колхоз, совхозууд тракторнуудай капитальна заһабарилгые Нарһатын РТС-тэ хэхэ юм. Тиихэдээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд трактор заһабарилгада хабаадаха механизаторнуудые РТС-тэ эльгээхэ байгаа.

Тэрээнһээ хойшо һара шахуу саг үнгэрөө. Техникэ заһаха худэлмэри аймаг дотор мүнөө хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй.

Аймгүйсэдкомой худөө ажахын инспекциин главна агроном нүхэр Тармаевтай хөөрэлдэхэдэ, колхоз, совхозуудаар юу болоӧ байһые мэдэхэгүй байшаба. Трактор болон худөө ажахын бүсад машинануудай заһабарилга аймаг дотор ямараар эмхидхэгдэжэ байһанаар һонирходоггүй байгаа.

Һүүлэй мэдээгээр Яруунын совхоз 65 тракторнуудай оройдоол 4-ень заһабарилаад байна. Тэрэшэлэн «Рассвет» колхоздо 23 тракторай 1-нь заһагдаа, 5 трактор мастерской соо задалаатай хэбтэнэ....

Колхозой механик нүхэр Ф. Терентьевтэй үүлзажа хөөрэлдэхэдэ:

— Моторнуудай, тракторай зарим запасной частьнууд үгы дээрэһээ зобожо байнабди. Валнууд, гусеница тулгалха катогууд, «75—18», «27—12» номерой подшипнигууд манайда үгы,—гээд тэрэ хөөрэнэ.

«Дружба» колхоз заһабарилгын мастерскойтой аад, 31 тракторай нэгыеншье заһабарилжа эхилээгүй байха юм. Аймагай бүсад ажахынуудташье заһабарилга мүртэйгөөр ябанагүй. Аймагай худөө ажахын инспекциин зүгһөө энэ талаар яаралтай хэмжээн абтанагүй.

Республикын худөө ажахын министерствоһээ 42 трактор заһабарилха гэһэн түсэб Нарһатын РТС-тэ үгтэһэн байгаа. Тэрэ түсэбэ̀ хубилжа, 23 трактор, 59 мотор заһабарилха болоһон юм.

Хэды трактор заһабарилаабтаа, жэ РТС-эй главна инженер [illegible] Цыреновһээ асуухадамнай, оройдоол гансахан трактор заһагдажа гараһан байба. Тиихэдэ колхозуудаа захилаар абтаһан нэгэшье трактор заһагдаагүй. Зүгөөр РТС-эй мастэлбэрилэгшэд заһабарилгада [illegible] рэгтэй запасной частьнуудые бэлдээгүй, мастерскойгоо [illegible] сэд заһабарилаагүй байшоо. Мастерскойнь [illegible] рэлгэ муутай, потолоо[illegible] гынь набтар, багаа[illegible] гүй, 5—6 трактор орох[illegible] хада хүнэй эрьелдэхэ [illegible] гагүй үйтан. Заһабарилгын үедэ колхоз, совхозуудаа механизаторнуд[illegible] олон ерэжэ ажалла[illegible] аад, тэдэнь мүнөө хүрэ[illegible] тэр байхагүй. РТС колхозуудай захилые бэлэ[illegible] соонь дүүргэжэ үгэнэ[illegible]. Жэшээнь, «Знамя» колхозой 7 моторой оройдоол оройдоол нэгыень заһагдаа[illegible] байна.

Колхоз, совхозуудай ажал ехэтэй худэлмэри оньһожоруулха түшаа заһабарилгын станци багаа оролдоно. Тиихэдэ үйлэй үедэ трактор машинануудые яажа зүбөөр хэрэглэгалха туһай заабари үгтэхөөр болоо. Юуб гэхэдэ, аймагай ажахынууд шэнэ шэнэ техникэ абаад, тэдэнээ зүбөөр ашаглаһагүй бшуу. Олон ушарта техникэнь миил энэ-гүүр тэрээгүүр харууһагүй хэбтэдэг.

Яруунын аймагайхидай трактор болон худөө ажахын машинануудые заһабарилгые-үргэн далайсатайгаа ябуулха саг ерээ.

Ж. Бадмаев, манай корр.

СОЁЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ УЛАМ ҮРГЭНӨӨР ЯБУУЛАЯ

ҺАЙН ҮҮСХЭЛ

Хүдөө нютагуудаар, тосхон һууринуудаар соёл сурталай худэлмэри улам үргэнөөр ябуулха, тиигэжэ ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлэлсэхэ гэһэн нангин үүргэ дүүргэлсэе гэжэ Горхон станцийн интеллигенци Заиграйн аймагай бүхы интеллигенцидэ хандаһан байна. Энэ үнэтэ үүсхэлыень партийн райком һайшаагаад, интеллигенцийе соёл сурталай худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулдаг болохо гэжэ партийна организацинуудые уялгалһан байна.

Түмэр харгын Горхон станцида болоһон интеллигенцийн суглаан дээрэ соёл гэгээрэлэй худэлмэри шангадхаха тушаа һонин хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаһан байха юм. Энэ худэлмэри һайжаруулхатаяа хамта хүнэй ойуун бодолдо үлэһэн капитализмын үлэгдэлые орогүй үгы болгохын тулада тэмсэл ябуулха, буржуазийн хархис үзэл сурталтай тэмсэхэ, шухала гэжэ онсолон тэмдэглэгдээ.

Тосхоной ажалшадай дунда научна атеизмын пропаганда ябуулха, үхибүүдэй гэр бүлынхидые ниитын худэлмэридэ хабаадуулха зорилгоор һүргуулида лектори бии болгохо гэлсэбэ. Эндэхи лектор бүхэн жэл соогоо хоёр лекци бэлдэхэ, 10-һаа үсөөн бэшэ лекци уншаха уялгатай. Горхоной узелэй-предприятинуудта долоон хоног бүри хөөрэлдөө үнгэргэхэ, уласхоорондын байдал тушаа, орон доторхи һонин тухай мэдээсэл хэжэ байхаар хараалба. Гадна «Яряанай журнал», асуудал харюугай үдэшэнүүдые эмхидхэдэг, уншагшадай конференци хэдэг болохо юм.

Эдэнэрэй үүсхэлые аймагай бэшэ нютагуудай интеллигенци халуунаар дэмжэжэ байнхай. Мүнөө партийна организацинууд Горхоной-хидой жэшээгээр соёл сурталай худэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалжа байна.

Онохойн модоной заводой партийна комитет үнгэрэгшэ амаралтын үдэр тусхай темээр үдэшэ үнгэргэбэ. Һара соогоо хоёр удаа эндэ «лекторэй үдэр» үнгэргэгдэдэг болохоор шиидхэгдээ. Ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалаар уншагдаха лекцинүүдэй темэ тодорхойлогдоо. «Коммунизм байгуулгада жэжэ юумэн гэжэ байхагүй», «хүн бүхэнһөө—шадабариинь зэргээр, хүн бүхэндэ хэһэнэйнь зэргээр» гэхэ мэтэ темэнүүдээр лекцинүүд уншагдажа эхилэнхэй. Леспромхозой инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд, Онохойн дунда һүргуулийн багшанар, пенсионернүүдэдэбхитэд лекци уншадаг болоо. Комбинадай үйлэдбэриин таһагай худэлмэрилэгшэд М. Н. Шапиро, модоной комбинадай түсэблэлгын таһагай худэлмэрилэгшэ Н. М. Пацкевич, худэлмэришэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Н. Я. Калинин, һүргуулийн директор М. С. Белых, багша Р. П. Потанина, пенсионерка, партийн гэшүүн Л. Н. Васильева, партийна бюрогой секретарь Н. Н. Хорушунова болон бусад Онохойн модоной комбинадай цехүүдээр ходо ябажа, һонирхолтой хөөрэлдөө, элидхэлнүүдые хэдэг болоо.

С. Тюлюкин.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй бал болохонь

КПСС-эй Түнхэнэй райкомой бюро 1961 оной январийн 1-дэ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй бал үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри абаа. Балда түрүү һаалишад, һаалийн гүүртэнүүдые даагшад, хонишод, механизаторнууд болон худөө ажахын бүсад түрүүшүүл хабаадаха юм.

Мүнөө энэ балда хабаадаха эрхэ олохын түлөө социалистическэ мүрысөөн аймаг соо үргэнөөр дэлгэрнэ.

И. Полохонов.

□

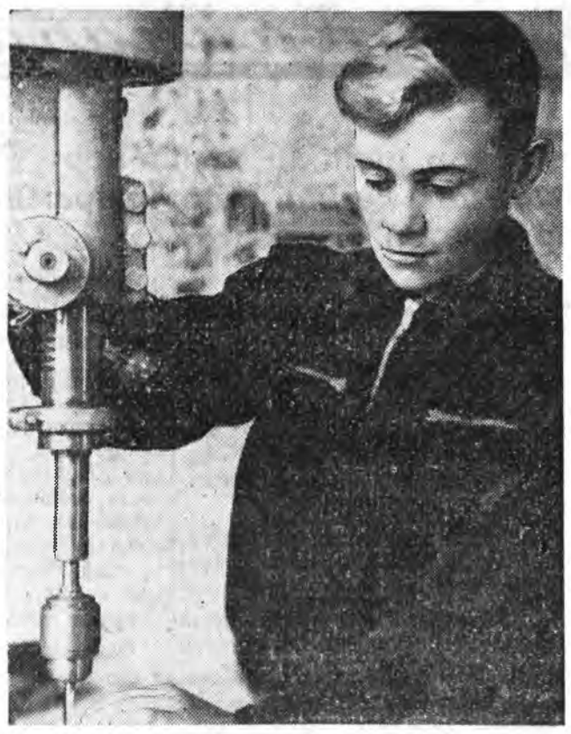

□ □

[illegible]ЛУБАЙ ГАЛНУУД ЯЛАРҺААР...

[illegible]ралсалые ажахы-[illegible]лбохо. Һурагша-[illegible]туруушын мэргэ-[illegible]л болгожо, ажал [illegible]мэридэ хабаадал-[illegible]а гэһэн хэмжээ-[illegible]ка манай респуб-[illegible]дотор үргэнөөр [illegible]гдана. Һүүлэй [illegible]удтэ 8—11 жэ-[illegible] Һургуулинуудай [illegible]а ажалда Һураха [illegible]рской олоор ба-[illegible]кай. Токарна, [illegible]алгын, харуул-[illegible]ын станогуудаар [illegible]гдаһан мастерской [illegible]думын дунда [illegible]улида баригдан-[illegible] Эндэ Һурагшанар [illegible] мэргэжэлдэ Һу-[illegible]. Зураг дээрэ: 9-[illegible] классай Һурагша [illegible]кандр Чуясов [illegible]жэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

[illegible]ой боложо, огторгойдо одо му-[illegible] ялалзаба. Петропавловка тос-[illegible]й нэгэ захадахи гэрэй үргэн [illegible]онууд электрын гэрэлээр ялар-[illegible] бусад гэрнүүдһээ холоһоо ил-[illegible]н харагдана. Иишэ хүнүүд нэ-[illegible]д хошоодоороо, зариманиинь бү-[illegible]бүлэгөөрөө яарана. Үдэшын суу-[illegible]да залуушуулай энеэлдэхэ, [illegible]уу һайхан дуунай аялга эли [illegible]ор соностоно.

[illegible]Мүнөө үдэшэ багшанар концерт [illegible]хань, — гэжэ залуу һаалишан [illegible]ара Плисова хани басагандаа [illegible]дана.

[illegible] Үшөө лекци шагнахабди. Улас-[illegible]ондын байдал тухай партиин [illegible]омой инструктор Ламажапова [illegible]аха, — гэжэ нүгөөдэнь харюу-[illegible]. Удангүй Тамара Плисова Ма-[illegible] Григорьева хоёр колхозойнгоо [illegible]бай үүдэндэ хүрэжэ ерэбэд.

[illegible]Ханада үлгөөтэй карта дээгүүр [illegible]торэй гартахи карандаш зайна. [illegible]а даран, ехэ һонирхожо, шагна-[illegible]дуугшадай нюдэндэ эрхэ сүлөө-[illegible]й түлөө бодоһон Африкын ажал-[illegible] зонуудай эршэтэ тэмсэлэй гал-[illegible]д бадархадал гэнэ. Тэдэнэр эб [illegible]рамдалай политикые батаар [illegible]үүлжэ байһан түрэл парти, [illegible]ительствоя һайшаан, лекторэй [illegible]ун үгэнүүдые альга ташалгаар [illegible]тэ бэшэ таһалдуулна. Иимэ хү-[illegible]дтэ лекци уншахада хэды урма-[illegible]б даа!

[illegible]ектор XX партсъездын нэрэмжэ-[illegible] колхозой ажабайдал тухайшье [illegible]табагүй.

[illegible]— Шиниимни тухай хэлэжэ бай-[illegible], — гэжэ мүнөөхи Мария Григо-[illegible]а Тамараяа тохоногоороо түл-[illegible]д абана. «Комсомолой тэшүүн [illegible]лишан Тамара Плисова арбан [illegible]а соо үнээн бүриһөөн 2106 литр [illegible]һаагаа, жэл соо 2300 литр аба-[illegible]б гэһэн социалистическэ уялгаяа [illegible]эг. түрэтэйгөөр дүүргэхээ [illegible]лдожо, декабрь соо болохо [illegible]ЦКСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ ёһотой [illegible]эг бэлдэнэ...» гэжэ лекторэй хэ-[illegible]дэ, басаган, хэмшээрхээ гү даа, [illegible]арнуудынь халуу бусална...

[illegible]Лекциин һүүлээр — зүжэг.

[illegible]раждан дайнай үе. Большевик [illegible] Демьянова үнэн тухай дүлэтэ үгэеэ юрын хүнүүдтэ хүргэнэ. Зоя Демьяновагай нүлөөндэ орожо, ангинуудай тэмсэлдэ зуб харгыгаа олоһон гимназистка Люда Варенцова үхэлые баатарлигаар уггана.

Люда Варенцовае саазалха үедэ зал соо һоб һонор болоно. Һаһатайшаг нэгэ эхэнэрэй нюдэндэ нёлбоһон эзэлүүдгүй гүйшэбэ...

— Ёһотойл артистнар лэ даа, — гэжэ һаалишан Анна Колмакова бэеэ барингүй хэлээд абана. Тэд эдэмнай Петропавловка тосхоной дунда һургуулиин юрын багшанар. Зоя Демьяновагай ролиие ород хэлэ заадаг багша Анна Николаевна Таракановская гүйсэдхэбэ. Һургуулиин ахалагша вожата Галина Верянская Люда Варенцова боложо ехэ шадамараар наадаба.

Энэ — багшанарай хоёрдохи концерт гээшэ. Тэдэнэр Ида Эвальдын бэшэһэн «Эрэлхэг зүрхэн» гэжэ пьесые граждан дайнай дүүрэһэнэй ойдо зорюулжа табяа юм. Пьесэдэ багшанар Н. М. Наумова, И. Н. Хабалтуева, М. Я. Меженова болон бусад хабаадалсаа.

...Зал соо альга ташалган нэрьенэ. Хараг шад Валентина Александровна Брызгалова Санжи Бальжинимаевич Табдаев хоёрой шүлэг уншахые ехэ халуунаар уггаа. Шүлэгшэдые хатар гүйсэдэгшэд һэлгэнэ.

...Долоон үбгэдэй һүлэмхи толон һүниин огторгойдо аниб-аниб гэнэ. Орой болобошье, клуб үшөө галтай. Концертын һүүлээр вальсын хүгжэм зэдэлжэ, залуу һаалишад, малшад, механизаторнууд хүхюу баяртайгаар танцовалнад.

Һайн амаралтын һүүлээр ажалшье амжалтатай байха!

— Манайдаа хододоо ерэжэ байгыт,— гэжэ колхознигууд нютагайнгаа артистнарта баяр хүргэхэ зуураа хэлэнэ.

— Уулзахал байхадби,— гэжэ һургуулиин һуралсалай талые даагша Нина Михайловна Наумова найдуулаа.

И. Олзоев.

Зэдэ.

Петропавловкын дунда һургуулида

ИНЗАГАТЫНХИДАЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭГДЭБЭ

«Мүнөөнэй эрхэ байдалда партийна пропагандын бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые Инзагатын найман жэлэй һургуулиин багшанар ехээр һайшаажа, зоной дунда политическэ ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, лекци, элидхэл олоор уншаха гэжэ үүсхэл гаргаһан юм. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые Петропавловкын дунда һургуулиин багшанар халуунаар дэмжэбэ.

Зоной дунда лекционно пропагандые эрид һайжаруулха хэрэгтэ багшанарай эзэлхэ үүргэ тухай һаяхан хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэбэ. Лекци, хөөрэлдөө үнгэргэхэ түсэб мүнөө табигданхай. Неделидээ нэгэ дахин «Шажан ба эрдэм» гэһэн темээр багшанарай хөөрэлдөөн радиогоор дамжуулагдадаг болохонь.

ҺУРАГШАДАЙ ЭДЭБХИ

Үнгэтэ болон хара түмэрэй хаядаһа суглуулха хэрэг уггаа шухала дээрэ тооложо, һарын турша соо манай һургуулиин һурагшад түмэрэй хаядаһа ехээр суглуулба. Энэ хүдэлмэридэ 5-дахи «б» классай һурагшад онсо шалгаржа, дирекциин зүгһөө баяр баясхаланда хүртэбэ.

С. Табдаев.

Зэдэ.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ҮБЭЛ БОЛОДОГ БЭЛЭЙ ГЭЖЭ МАРТАЖАРХЁО

Мал ажал манай «Дружба» колхозой эгээл олзо ехэтэй һалбари болодог. Энэ ушарһаа ниитын мал харууһалгшаар, ажалша бэрхэ зон табигдаха ёһотой, табигданашье гээшэ. Тэд малай байрануудые олоор бариха, хүшэр хүндэ хүдэлмэри хүнгэдхэхын тула автоуһалуури, дүүжэн харгы гэхэ мэтые тодохо хэрэг хүсэд анхарагданагүй. Тиигэхэнээ байтагай малай үбэлжэхэ байрануудшье үшөө түхеэрэгдэжэ дүүрээдүй байһаар. Бэлшэртэхи нүхэр Дагбаевай харадаг хонид мүнөөшье задагай хашаан соо, саһан дээрэ хононо. Тэндэ хониной байра барижа эхилһэн аад, тэрэнээ хушажа ядаһаар. Энэ ёһоороо һаа, тэрэнь һая наашадаашье баригдажа дүүрэхээр бэшэ.

Манай эндэ барилгын модон ойро, «зуугаад» метрын газарта гэхээр гээшэ. Автомашина, пилорама бии. Гансал, правлениин зүгһөө эмхидхэлэй хүдэлмэри, эрилтэ һуладана.

Үбэл болодог бэлэй гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Гармаев ойлгоогүй һуушоо гээшэ гү? Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ламаев мал ажалай талаар харюусалгатай аад, баһал һанаа амар, иигэд тиигэд гээд үдэр үнгэргөөд лэ ябадаг.

Д. Долгоров.

Закамен.

ТҮРҮҮШЫН ТУРШАЛГА

☆

Залуу уран зохёолшодой рассказуудай шэнжэлэл

☆ ☆

Рассказ бэшэхэ гээшэ ехэнхидээ уран зохёолшо бүхэнэй хүсэ, хабаяа туршалгын эхин шата боложо үгдэг.

Рассказуудые ямар жанр бэ гэжэ тухайлха, тодорхойлхо болоо һаа, тобшохоноор хэлэхэдэ, иимэ байна: бодото ажабайдал дээрэһээ абтаһан ямар нэгэн бишыханшье һаа, дүүрэһэн ушарые уран һайханай арга хэрэглэн, уран һайханай хуули журамуудаар зураглаха, тиихэдээ тэрэ ушарайнгаа **гол идейнэ шэглэлыень** элирүүлэлгэ болоно. Энэ хадаа тон юрэнхы тодорхойлого гээшэ ааб даа.

Рассказ бэшэжэ эхилһэн хүн мухар мунса барлаг ойдо төөриһэн хүндэл ябахагүй, харин нэн түрүүн тус жанрые, элдэб жэшээнүүдые (уншаһан зохёолнууд дээрэһээ) үндэһэлэн, түгэс шудалжа, зүргэ сасагуудыень һайса мэдэхэ болохо ёһотой, тэрэгүй һаа, хэршье бэлигтэй, дүршэлтэй хүн, ядажал рассказай эзэн болодог, заримдаа болодогшьегүй байдагынь арсашагүй.

Редакцида ороһон рассказуудые уншажа байхада, энэ һаналнай эрхэбэшэ гаража ерэнэ. Сэхынь хэлэхэдэ, ёһотой һайн рассказ тэдэнэй дунда үгы шахуу гэхэ ушартайбди. Угайдхадаа эльгээгдэһэн тэдэ рассказуудай олонхинь сатирическэ хэлбэритэй. Энэнь һайшаалтайшье бэшэ гэлтэй, ушарынь, иимэ оперативна, ажабайдалай онсо хубилалтануудые харуулха арга боломожотой жанрай нэгэ талые залуу зохёолшодой хододоо хэрэглэлгэһээ тобшолол хэхэдэ, манай ажабайдалда алдуунууд амжалтаһаамнай үлүү олон шэнги болошоно бэшэ гү? Совет хүнүүдэй бодото шарай, образ, түхэл маяг, тэрэнэй һанал бодолнуудые, хүсэл эрмэлэлгэнүүдые харуулһан нэгэшье рассказ ороогүйнь бүри гайхалтай. Тэдэшье сатирическэ рассказуудынь ехэнхидээ үнөөхил лама гү даа, али архиншадаар лэ хизаарлагдашана, үгышье һаа, эреэн марян хубсаһа үмдэдэг залуушуулые шүүмжэлнэ. Жэшээлбэл, Батамунко Пурбуевай «Угаалга» гэжэ рассказ найман хуудаһан соо багтанхай, тэд хуудаһан бүхэн соонь нэгэшье бэшэ һаа, хэды дахин рюмкэнүүдэй мургэлдөөн, шампанскын «шанга мушхажархиһан шабын түмэртэй таглааданаһай «пус!» гэхэ дуулдана, хажуугаарнь мохитөөн хоолойнууд зэдэлээ бэзэ. «Угаалга», энэ үгөөр рассказаа нэрлэһэниинишье һэжэгтэй, рассказай герой (нэрэшьегүй хүн шэнэ костюмаа угаана гээшэ ха, тиимэһээл иимэ нэрэтэй рассказ болоо. Үглөдэрынь тэрэ костюмаа химчисткэдэ тушааһан тухайнь үргэлжэлэл бэшээгүйнь лэ харамтай байна.

«Далижаһан дальбараануу» гэжэ юрэнхыдөө бараг повесть бэшэһэн залуу уран зохёолшо Ц. Хамаев «Баанхи» гэжэ мүн лэ сатирическэ рассказ асараа. Тэрэнь Б. Пурбуевэй рассказда орходоо профессиональна маяг, шадабаритайгаар бэшэгдэһэншье һаа, мүнөө сагай байдалые, хүнүүдэй хүсэл эрмэлэлые даншье һаа гүйхэнөөр халирхайгаар харуулна. Үбгэнөө үхүүлээд, тэрэнэйнгээ диваажанда ошохын түлөө зальбаржа һууһан Сэрэнжэд хүгшэнэйдэ Баанхи гэжэ нэгэ лама —мэхэшэн (зүжэгүүд болон рассказуудсоо ооһоо хэзээ ходорхо мэхэшэн—ламанар бэ!) бии болоод, хамаг юумынь хуу эдеэд, мэхэлээд, тэрьелхэ гэжэ ябатараа, мориндо удьхэлүүлээд «амигүй болон» унашана. Энэ даншье һаа, ультигдэшэһэн сюжетнэ хүгжэлтэнь, диваажан тухай элдэб ута удаан хөөрөөнүүдынь, Баанхиин аашанууд, гротескнэ маягаар шахуу дүүрэһэн ушарынь тус рассказые һонигүй, дэбжэлтэгүй гэхэ гү, али мүнөө сагай охигүй болгожорхино. Мүнөө сагай охи амин сатирическэшье, ямаршье рассказай шухала фониинь болон, үйлынь хүгжэхэ нүхэсэл боложо үгэхэ ёһотойнь арсалтагүй. Цырендондок Хамаев өөрынгөө зохёолнуудта һаланшагаар, хүнгэнөөр хандана гэһэн тобшолол хэлтэй болоно, зүгөөр саашадаа хаба хүсэеэ харуулха сагайнь ехэ һэн хойно, тэрээндэ ажабайдалай али бүхы ушарые зураглахадаа, тэрэнээ мүнөө сагтай ганса гадаадын бэшэ, харин дотоодын, гүнээгы, һайса шүүгдэһэн шэнжэнүүдээр холбожо бэшэхэ бээ гэжэ этигэлтэй.

Эллинэй «Профессорэй эм» гэжэ сатирическэ рассказ ябала болгоомжо, ороддосотойгоор бэшэгдэнхэйш һаа, тэрээн соогоо хэлэһэн зүйлынь тон жэжэхэн, бүлын анекдоһоо үндэһэшэнхэй. Арюухан Абидуевна ажал хэнгүй ябаһаар «өөхэн зүрхэтэй» болошоно, үргэһэниинь хүрэнэгүй тиимэһээ поликлиникада ошожо, профессорто үзүүлхэдэнь, эм үгэнэ, тэрэ һүнинь унтажа ядаад, эмым асара гэжэ нүхэрөө зандархадань, тэрэнь оложо ядаад, юрэл уһа асаржа үгэнэ. Арюухан Абидуевна гансата зөөлэн бүхэдэ диилдэхэ зуураа, «профессорэй эм иимэл байхал даа» гэжэ шэбшэжэ үрдинэ. Иимэ жэжэ ушарые бүхэли рассказ болгоһоной үндэһэн үгы, анекдот хадаа анекдоороо үлэбэлнь дээрэ гэжэ һаналтай. Манай эжабайдалда ябала социальна гүнээгы дутуу дунданууд ушардагынь арсашагүй, тиимэһээ сатирическэ зохёолнууд тэдэнииие бэдэрэн оложо, хурса һуршаараа сүмэ харбаха уялгатай бшуу. Манай литературада сатирическэ зохёолнууд тон үсөөн бэшэгдэхэһээ гадна, тон нэгэ янза болошоно гээшэ ха. Басни, рассказ, фельетон гурбанһаа бэшэ жанрые бидэ үшөө үзөөгүйбди, тиихэдэ—пароди, эпиграмма, сатирическэ повесть, саашаа роман гэжэ бии ха юм. Манай урагшаа дабшалгада һаад хэдэг зарим тэды шалтагаануудые усадхаха хэрэгтэ тэдэнэй ехэхэн аша үрэ үзүүлхэ байһаниинь дамжаггүй. Тиимэһээ эхилэн бэшэгшэдшье, мэдээжэ уран зохёолшодшье сатирые хайраараа үршөөжэ байбалнь, (хэмжээн соонь ааб даа) һайшаалтай һэн. Эндэ, түрүүн эхилэн бэшэгшэдэй сатирическэ зохёолнуудые ехэнхидээ эльгээхэнь һайшаалтай бэшэ гэхэдээ, тэдэнииие ажабайдалай муу талые бэшэ, һайн талыень түрүүн хараха һэн гэжэ һанаһандаа хэлээшэмнай, хүсэлдөө үлэнэ. Зүгөөр, тиихэдээ нүгөө тала руунь лирическэ, зүрхэнэй долгиолой эрилгэнүүд руу сүм орошохоо баһа һэргылхэ хэрэгтэй.

Бадма Шойдоков (Закамен) нилээд ута «Нүхэдэй туһаламжа» гэжэ рассказ эльгээгээ. Тэрэнь юрэнхыдөө уран зохёол боложо шадаашье һаа, тон олон дутуу дунданууудтай. Морхой хүбүүнэй «аргалгдашагүй» үбшэн, ажал хэзгүйһөө, ходо хүйтэн халуунһаа айһанһаа болоо гэжэ автор ойлгуулаад, тэрэнээ «аргалхын» тула үбһэнэй бригада асараад, гар хажуураар үбһэ сабшуулна, эдэгээнэ Темэнь ябала актуальна, хэрэглэмээр, зүгөөр гэрэ темээе алхам алхамаар хүгжөөжэ, геройн һанал бодол, ябадалнуудтай нигтаар холбожо, мүн тэрэниие тойроод зоной заабари, байдалтай хамтаруулжа шаданагүй. Даншье олон детальнуудые оруулхадань, тэрэл гол темээдээ хабаадуулха гэжэ хүлеэгээд, һула һаланабди, харин тиихэдэ автор таба зургаан хуудаһан соо гар хажуураар яажа сабшажа һурахаб гэһэн дурим, заабари номношоно. Хүнэй, геройн ябадал, ябуулгануудые ойлгуулхын түлөө, мүнөө саттай холбохын түлөө оруулгадагүй, харин юрэл нэмэлтэ болгон шэхэһэн детальнуудай рассказ соо тон үлүүнь эндэ тобойсо гаража ерэнэ. Уранһайханай материалнуудые ямаршье амжалтагүйгөөр, олдоһон соонь хэрэглэн бэшэгдэһэн рассказай ехэнхинь уһан байдаг бшуу—эгээл иимэ ушарые Б. Шойдоковой рассказ гэршэлжэ үгэнэ. Дээрэ хэлэгдэһэн детальнуудһаа гадна үлүү диалогууд, зураглалнууд олон дайралдана, тэдэнииень хүһажа хаяа һаа, ямаршье хоромто болохогүй. Тобшолон хэлэбэл, тус рассказ соо геройн образай хүгжэлтые харуулалга логикогүй, мүн буруушье зүйлнүүд олон, композиционно байгуулалтань һэбхишэг. Эхилэн бэшэгшэдэй дээрэ дурсагдаһан рассказуудшье, үшөө дурсагдаагүй рассказуудшье юрэнхы, мүн лэ иимэрхүү дутуунуудтай байна. Гадна бултадаа ута унжагай болошоно. Үшөө А. С. Пушкин нэгэтэ иигэжэ бэшээ һэн: **«Богони аад, тодоор бэшэлгэ—прозын тон шухала зриллтэ юм. Һанал бодолнууд, үшөө дахин һанал бодолнууд хэрэгтэй, тэрэзнгүйгөөр ямаршье гоё һайханаар хэлэгдэһэн үгэнүүд хооһон шэнги байдаг».** Ородой агуу-ехэ зохёолшын эдэ хэлэһэн үгэнүүдые хододоо һанажа ябахыень эхилэн бэшэгшэдтэ хүсэлтэй байна.

Хүүгэдэй хэдэн рассказуудоронхой. Жэшээ болгон, Санжи Табдаевай (Зэдэ) «Эрмэлэзэл хүсэл» гэжэ рассказ абажа үзэе. Сюжедынь ябала болхотой, хүүгэдэй хоорондын хани ёһоной харилсаанщье, нүхэсэлшье харагдахадал гэнэ. Зүгөөр тон шухала дутуунь юуб гэбэл, автор гол герой Баярайнгаа наһанайнь шэнжэнүүдые элирхэйлэн, тэрээн соонь аяг зан, ябадалнуудыень харуулжа биранагүй. Рассказ соо ооноонь Баярай абари зангаар үхибүүншье, «ехэшье» хүн байнынь, мүн ягаад, хэзээ ямар үндэһэн дээрэһээ Сэсэг басаганда «дурлажа» эхилһыень ойлгохын аргагүй, буруул, таамагшагаар бэшэгдэнхэй. Авторай дахин хаража үзөөд, мүлеэд байбал, үрэ дүн гаража болохонь лабтай. Мүн иимэрхүү дутагдалнуудтай «Үхибүүдэй оролдолго» гэжэ рассказ Ахын аймагһаа Д. Дугаров эльгээһэн байна. Үхибүүдэй психологиин али бүхы нарин хэлбэри, тэдэнэй жэгтэй хурса аяг зан, наһанайнь шэнжэнүүдые мэдэхэ багша С. Табдаев, Д. Дугаров болон бусад залуу бэшээшэдһээ хойшодоо хүүгэдэй ёһотой зохёолнуудые хүлеэхэ хүсэл түрэнэ.

Энэ мэтээр редакцида ороһон рассказуудые хаража үзөөд байхадаа, рассказ хадаа тон шухала, сагай, ажабайдалай хубилалтые унхидан абаад, уран һайханай арга хэрэглэн, шууд түргэн харуулжа, зураглажа шадаха боломжотой жанр байна. Тиимэһээ залуу уран зохёолшодой рассказуудые олоор бэшэдэг болоһон ушарые һайшаан тэмдэглэжэ, тэдэнэй ажалда үнэн зүрхэнэй амжалта хүсэе.

А. Жамбалдоржиев.

Тарбагатайн аймагай Ехэ Куналейн Культурын байшангай дэргэдэхи совет һара бүхэндэ хэхэ ажалайнгаа түсэб баталдаг, мүн тэрэнэйнгээ дүүргэлтые хододоо хинан шалгажа байдаг юм. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) луговод Рыжаков, ДК-гэй директор Гусляков, тугалшан Гребенщикова, ДК-гэй хүдэлмэрилэгшэ Мальцева, колхозник Рымарев, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Лобазёров массовик Голендухина, медсестра Иванова гэгшэд удаадахи һарынгаа түсэб баталха зүблөө хэжэ һуунад.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

[illegible]РАДАЙ СҮҮДЭЙ ҮҮРГЫЕ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

[illegible]Коммунистическэ партиг, Совет [illegible]ниие байгуулагша В. И. Ленин [illegible]дай сүүдэй ажал-ябуулгые [illegible]гтал демократическа үндэһэ һуу-[illegible]дээрэ эмхидхэхэ тушаа айхабтар [illegible]анхарал табидаг, тэрэниие үн-[illegible]өөр сэгнэдэг байһан юм. Сүүдэй [illegible]эгтэ олониитэ арад зоной улам [illegible]юроо хабаадалсажа, судьянуудай [illegible] соогоо һунгагдажа байхыень Ок-[illegible]бриин революциин болохоһоо бү-[illegible]урда тээ тэрэнэй шухалашалан [illegible]ааниинь элитэ.

[illegible]Россида хаанта засагай оро бо-[illegible]гүй унагаагдаһанай һүүлээр удан-[illegible]егүй советскэ сүүдые шэнэ гури-[illegible]ар эмхидхэхэ тушаа тусхай дек-[illegible]г бэлдэхэ, тэрэниие баталан аба-[illegible] хэрэгтэ В. И. Ленин өөрөө эдэб-[illegible]тэйгээр хабаадалсаа бэлэй.

[illegible]Иигэжэ 1917 оной ноябриин [illegible]дэ сүүд тушаа Совет засагай [illegible]хаглаһан түүхэтэ нэгэдэхи декре-[illegible]ёһоор, Россида дура зоргоороо [illegible]ахилжо байһан сүүдэй хуушан [illegible] гурим үндэһөөрөө усадхагдажа, [illegible]нэ, дээдэ түхэлэй, ёһотой арадай [illegible]д түрүүшынхеэ байгуулагдаа һэн. [illegible]ө гэһэнһээ хойшо сүүдэй байгуу-[illegible]лгада горьтойхон хубилалтануудые [illegible]оо.

[illegible]Байгша оной октябрь һарада бо-[illegible]он РСФСР-эй табадахи зарлалай [illegible]рховно Советэй гурбадахи сесси [illegible]рэ РСФСР-эй сүүдэй байгуулал-[illegible] тухай шэнэ хуули баталагдаһан [illegible]на.

[illegible]Мүнөөнэй эрхэ байдалда арадай [illegible]дэй үүргые улам дээшэлүүлхын [illegible]лгоор тэрээндэ олониитые үргэ-[illegible]о хабаадуулха, ленинскэ гол [illegible]нуудые хэлбэришэгүйгөөр бэ-[illegible]ахэ шухала гэжэ тус пункт соо [illegible]лон зааганхай. Жэшээнь, гэм-[illegible]юурнуудые уголовно хэһээлгэдэ [illegible]адуулхадаа, сүүд, нэн түрүүн, тэдэнэй хэһэн гэмыень хараадаа абаха, тэрэниие саашадань яажа заһаха, хүмүүжүүлхэ, урданайнь зүб харгыдань оруулха, гэр бүлэдэнь бусаахые оролдохо ёһотой. Арадай сүүд уголовно хэрэгүүдые шиидхэхэдээ, гэм хэһэн хүнүүдые хуулиин ёһоор хэһээхэһээ гадна, гэм хээгүй нюуртаниие һаряар тодорхойлон зүбтүүлжэ, сагааруулха зэргэтэй гээд, мүн лэ тэрэ хуули соо заагдана.

Олониитые сүүдэй ажал-ябуулгатай нягта холбоотой байлгахын тулада арадай заседательнуудые хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон хүдөөгэй таряашадай хамтын суглаануудаа дээгүүр һунгаха гэжэ РСФСР-эй сүүдэй байгуулалтын шэнэ гурим дотор хараалагдана. Урдань нюуса голосованиин ёһоор арадай заседательнуудые һунгахадаа, һунгалтын бюллетеньдэ оруулагдаһан 50—75 заседателиин кандидадуудые һунгагшад бүгэдыень хүсэд танидаг, мэдэдэгшьегүй байгаа. Мүнөө арадай заседательнууд ажалшадай үргэн суглаануудаа дээрэ һунгагдахадаа, тэдэниие зон бүхы талаһаань һайн таниха, мэдэхэ аргатай болоно. Энэ ушар хадаа арадай заседательнуудаар ажал дээрээ шалгаржа бэеэ харуулһан, үнэн сэхэ хүнүүдые һунгаха, арадай сүүдэй харюусалга, нүлөөнь бүри дээшэлүүлхэ зорилготой.

Шэнэ хуулиин ёһоор сүүдэй хүдэлмэридэ олон эрхэтэниие бүри олоор хабаадуулхын тула арадай заседательнуудай түлөөлэлгын болзор 3 жэлһээ 2 жэл хүрэтэрөө хороогдобо. Энэнь 1,5 дахин олон хүнүүдые сүүдэй ажал-ябуулгада хабаадуулха арга олгоно. Мүн участок бүхэндэ байдаг сүүд болижо, мүнөө аймаг, район бүхэндэ нэгэ нэгэ арадай сүүд байха болоно. Тиихэдээ республика доторнай бии байһан арадай 34 сүүдэй орондо районуудай 23 сүүд (хүдөө аймагуудта 20, Улан-Удэ городто 3) байха юм. Тобшоор хэлэхэдэ, арадай сүүдые олониитэтэй улам нягта барисаатай болгохын тулада бусадшье шухала хэмжээнүүд хараалагданхай.

1957 ондо арадай сүүдүүдые һунгаһан үеһөө хойшо, илангаяа КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, республикымнай сүүдэй эмхи зургаанууд бага бэшэ хүдэлмэри хээ. Гансахан һүүлэй хоёр жэлэй туршада арадай судьянууд өөһэдынгөө ажал хүдэлмэри тухай 596 тоосоото элидхэл һунгагшадайнгаа урда хэһэн байна. Арадай дружинануудай, нүхэдэй сүүдэй гэшүүдэй хабаадалсалгатайгаар 363 тусхай лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө.

Энэ жэлдэ арадай сүүдүүдтэ ороһон бүхы хэрэгүүдэй 36 процентнь имагтал сүүдэй нүүдэл сессинүүд дээрэ харагдаһан байна. Энэ хадаа сүүдэй хүдэлмэриин һайжаржа, үүргэ зорилгынь улам дээшэлжэ байһыень гэршэлнэ.

Олониитын ойроо хүртэшэгүй эд зөөриие, социалистическэ ёһо журам, эмхи гуримые эбсэшэгүй шангаар сахиха, коммунизмын үзэл бодолтой шэнэ хүниие хүмүүжүүлэн болбосоруулха хэрэг ажалшадай коллективүүдтэ, ниитын эмхи зургаануудта бүрин даалгаха тушаа КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, мүнөө үедэ республикымнай нютаг бүхэндэ арадай дружинануудаа, нүхэдэй сүүдүүд олоор эмхидхэгдэнхэй. Мүнөө республика доторнай 12 мянган гэшүүдтэй арадай 360 дружина, нүхэдэй 340 сүүд хүдэлнэ.

Ёһо гурим эбдэдэг, харша муухай зан ааша гаргадаг хүнүүдтэй олониитын эдэбхитэйгээр тэмсэдэг болоһонһоо хойшо гэмтэ нюурнуудые сүүдлэлгэ, хэһээлгэ нилээд үсөөрөө. Гансахан энэ жэлэй туршада ажалшадай коллективүүд, ниитын эмхи зургаанууд сүүдтэ ороһон 171 хүниие харюусалгадаа даажа абаа.

Гэм хэгшэдые имагтал олоной хүсөөр нүлөөлэн хүмүүжүүлхэдэ тэдэнэр гэм зэмэеэ түргөөр мэдэрдэг, заһардаг, зуб харгыда ородог байһыень һүүлэй үеын баримта жэшээнүүд харуулна. Жэшээлхэдэ, Улан-Удэ городой Октябрьска районой хоёрдохи участогай сүүдэй шиидхэбэриин ёһоор Железнов гэдэг хулигаан ааша гаргаһанайнгаа түлөө условно хоёр жэлээр эрхэеэ хаһагдаһан юм. Өөрын хүдэлмэришэн байһан тулада тэрэниие мелькомбинадай коллектив заһаха, хүмүүжүүлхэбди гээд гар даажа абаһан байгаа. Һаяхан тэндэ болоһон хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ нүхэр Железновой гэм зэмэеэ бүрин мэдэржэ, бэеэ һайнаар абажа ябадаг болоһониинь тэмдглэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Яруунын аймагай «Победа» колхозой гэшүүн Ц-Д. Доржиевай һогтуу галзуугаар хулигаан ааша гаргаһанайнь түлөө тэндэхи арадай сүүдтэ хэрэг ороһон юм. Тэд Доржиевай гэр бүлэ нарай үхибүүтэй, үндэр наһатай үбгэн эсэгэтэй байһыень харадаа абалсажа, колхозой правлени, партийна организаци тэрэниие гар даажа абаһан байгаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Доржиев оролдосотой һайн ажалаараа гэм зэмэеэ бүрин амасаа. Иимэ баримта жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа, олон.

Гэхэтэй хамта, зарим коллективүүдэй сүүдтэ ороһон хүнүүдые гар даажа абаһаараа һанаагаа амараад лэ, саашадаа тэдэнээ хүмүүжүүлхэ, заһажа абаха тушаа юрэ мартажархидаг үшар үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Татарский ключь» гэжэ барилгын управлениин коллектив саг үргэлжэ ниитын ёһо гурим эбдэдэг, ходоодоо хулигаан ааша гаргадаг аха дүү Чмелевуудые гар даажа абаа һэн. Дурсагдаһан коллектив тэдэнэрээ хүмүүжүүлхэ, заһажа абаха талаар ямаршье хүдэлмэри хээгүй байшоо. Энээнһээ боложо, аха дүү Чмелевтоной үнөөхил урданайнгаа уршагта муухай ябадалаа дабтаһан дээрэһээнь, арадай сүүд эрхыень дахяад хаһаһан байха юм.

Гэхын дашарамда гэмтэ нюурнуудые гар даажа абаха хэрэгтэ зарим коллективүүдэй, ниитын эмхи зургаануудай харюусалгагүйгөөр, хайша хэрэгээр хандадаг байһыень дурдангүй үнгэрхын аргагүй. Жэшээнь, «Бурстрой» трестын барилгын хоёрдохи управлениин хүдэлмэришэн Н. С. Глотов анхандаа олониитын гуримда таарахагүй, гэмтэ ябадал нэгэнтэ бэшэ үйлэдэжэ, хэдэн дахин хэһээгдээ бэлэй. Тэрэншье тэрээндэ туһатай үрэ үгөөгүй. Глотов гэгшэ «архиин халуугаар» тэндэхи багша эхэнэрые дура зоргоороо наншаад, сохёод, үшөө тоноод ошоһон байна. Тиихэдэнь барилгын управлениин профсоюзай комитет Глотовые имагтал һайн таланаань тодорхойлжо, гар даажа абаха зууршалга хэһэн байгаа. Арадай сүүд тус зууршалгыень эрид буруушаажа, тэрэнэй эрхые хаһаһан байна

Ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ, хүнэй ухаан бодолдо үлэһэн хуушан сагай хорото үлэгдэлые хоггүйгөөр усадхаха хэрэгтэ партийна, советскэ профсоюзай, комсомолой организацинуудугаа ехэ үүргэтэй гэжэ КПСС-эй XXI съезд онсолон зааһан байна. Гэм хэгшэдтэй гансал хуулиин ёһоор тэмсэхэ бэшэ, харин олониитын хүсөөр тэдэниие хүмүүжүүлэн болбосоруулха, заһажа абаха гээшэ мүнөө үеын шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Энэ талаар РСФСР-эй сүүдэй байгуулалта тухай шэнэ хуулита тогтоолой горьтойхон үүргэ дүүргэхэнь лабтай.

Д. Мункоев,

Бурядай АССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ.

ХҮНЭЙ АМИ НАҺАНАЙ ТҮЛӨӨ

Арба гаран жэлэй туршада хирургээр ажаллажа ябаһан Иван Васильевичые таниха, мэдэхэгүй хүн Улан-Удэ станци шадар ажаһуугшадай дунда олдохогүй. Нүхэр Аблакин станциин дэргэдэхи больницада главна врачаар ажаллаха зуураа, хэдэн олон хүнэй ами наһа абарһан, хэды дахин хүндэ хүшэр операци хэһэн байха. Энэмнай үбшэн зондо операци хэхэдээ үбшэгүйгөөр хэдэг, хүнгэн гартай хүн юм гэжэ тэндэ аргалуулагшад хэлсэдэг. Эдэ бүгэдынгөө ашаар Иван Васильевич ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой.

— Ажалшадай бэеын элүүр энхэ байхын тула жэл үнгэрхэ бүри больницадамнай дээдэ зэргын шэнэ эм дом абтажа байдаг, медицинын талаар туйлагдаһан түрүү дүй дүршэл ажалдаа нэбтэрүүлхын түлөө оролдодог байнабди,— гэжэ нүхэр Аблакин мэдүүлнэ.

Зураг дээрэ: хирург Аблакин ээлжээтэ операцидаа бэлдэжэ байна.

Н. Крашневскиин фото.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ (Зэдэ) колхозой һаалишан Нүхэр Раднаева жэлэй эхиндэ үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааха уялга абаһан байгаа. Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула Цырма Ринчиновна ехэхэн оролдолго гаргаа юм.

Энэ жэлэй арбан һарын дүнгөөр энэ һаалишамнай үнеэн бүриһөө 1808 литр һү һаажа, абаһан уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэбэ. Жэлэй дүүрэтэр һү һаалгаяа улам дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һаахын түлөө тэмсэнэ. Тэмсэлынь амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ гэжэ бата этигэмээр.

Б. Чагдуров.

УРГАМАЛНУУДАЙ БУРЯТ-ОРОД НЭРЭНҮҮД

Ургамалнуудай ород-бурят нэрэнүүдэй словарь бүридхэхэ зорилготойгоор Ц. Б. Будаев ургамалнуудай нэрэнүүдые суглуулжа байна. Тэдэнэй зарикманиинь эндэ толилогдобо.

I. Ой модон, шугы бургааһан

Агар зандан — алойное дерево
Алтан харгана — золотарник
Боролжо — береза кустарниковая
Бургааһан — ива деревцевидная
Далайн хулһан — бамбук
Дала модон — пальма
Дүүб — дуб
Жодоо — пихта
Зандан — сандал
Мүшэ модон — рябина
Нарһан — сосна
Нүүргэдэһэн — ольха
Уляангир — тополь
Уляаһан — осина
Хайлааһан — вяз
Харгааһан — калина
Хасуури — ель
Хуһан — береза плосколистная
Хуша — кедр сибирский
Һухай — тамариск, гребенщик
Шара модон — барбарис сибирский
Шэнэһэн — лиственница
Яргай — кизильник черноплодный.

Ц. Будаев, суглуулан бүридхэбэ. (Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

САГАЙ УЛАРИЛ

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, зарим нютагуудта саһан орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 20—22, үдэртөө 9—11 градус хүйтэн болохоор хараалагдана.

Ноябриин 30, декабриин 1-эй үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта бага зэргэ саһан орохо. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 23—28, үдэртөө 9—14 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Түрүүшын сапан дээрэ.
Л. ХАНДУРОВАЙ фотоэтюд.

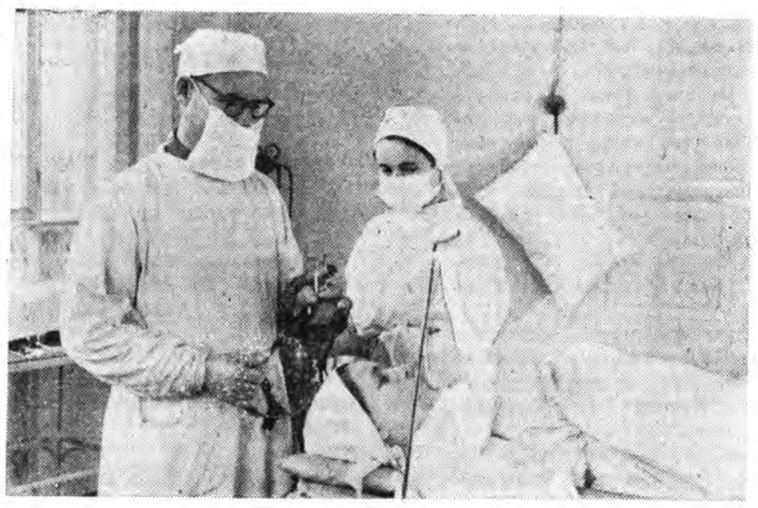

Нүүдэл наймаан һайн даа

Ажалшадта хэрэгтэй эд бараа наймаалха талаар Мухаршэбэрэй Суулгын совхозой рабкоопой хүдэлмэрилэгшэд һайнаар ажаллана. Рабкоопой хүдэлмэрилэгшэд эмхи гуримтайгаар ажаллаһанайнгаа ашаар һара, квартал бүриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэдэг юм. Наймаалагшад соохоо Зандин нютагтахи магазиниие даагша Санжиев, Суулгын сельмагые даагша Нимаева, дежурна магазиниие даагша Дашипилова болон бусад шалгарна. Дурсагдагша магазинай хүдэлмэрилэгшэд малшадта ошожо, эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые наймаална.

К. Димов.

ХИЛЫН САААНАҺАА

Эбтэй эетэй, амгалан тайбан хүршэнэр. *Дайлалдахяа һанаагүй һаа—буугаа хуряа.* **Эб найрамдалай түлөө тэмсэл үргэдэнэ. Һэримжэтэй байя.**

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй президиумэй сесси

БУХАРЕСТ, ноябриин 26. (ТАСС). Румыниин хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, ноябриин 23—24-дэ Бухарестдэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Президиумэй сесси боложо, мүнөөнэй уласхоорондын байдал тухай, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хүсэнүүдэй ябуулжа байһан хүдэлмэри тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Эб найрамдалай түлөө ойрын сагта хэхэ тэмсэлэй, тусхайлхада, буу зэбсэгээ бүхыдөө, гүйсэдөөр хуряахын түлөө бүхы дэлхэй дээрэ үргэн хүдэлөө эмхидхэхэ талаар хэмжээябуулганнуудые хараалба.

Эб найрамдалай түлөө дэлгэржэ байһан бүхы хүдэлөөнүүдтэ, энээнэй түлөө тэмсэжэ байһан организацинуудта хандаһан хандалга президиум баталан абаба. Буу зэбсэгээ бүхыдөө, гүйсэдөөр хуряахын түлөө тэмсэлдэ аша үрэтэй, нүлөө ехэтэй арга зэбсэгүүдые олохын тула хамтаараа уулзажа, саашанхи зорилгонууд тухайгаа хэлсээ һаамнай һайн байгаа гэжэ хандалга дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Олон оронуудта дэлгэржэ байһан хүдэлөөнүүдые улам хүгжөөхын, үргэдхэхын, аша үрэ ехэтэй болгохын тула Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Президиум хэдэ хэдэн зууршалганнуудые хараалаа. Жэшээлхэдэ, хэдэн хүршэ оронуудта ябуулха хэмжээ-ябуулганнууд хараалагдаа.

Президиум мүн мүнөө Конгодо боложо байһан юумэнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ, тусхай декларацы баталан абаба. Энэ декларацы Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида, правительство бүхэндэ эльгээгдэхэ юм.

1961 оной март һарын эхеэр Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй сесси зарлаха тухай шиидхэбэри баталан абтаа.

Лумумбые барижа хаахаяа түхеэрнэ

КАИР, ноябриин 26. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблеяй түрүүлэгшэдэ, ООН-эй Генеральна секретарьта, ООН-до ошоод байһан Африка, Азиин гүрэнүүдэй өмнөлэгтэ колонизаторнуудай Конгодо шэнэ ааша гаргахаяа түхеэрнэ байһан тухайнь дуулгаһан телеграмма Конгын Республикын сенатдай түрүүлэгшэ Окито эльгээгээ гэжэ эндэ мэдээжэ болоо.

ООН-эй эблэрүүлгын комиссиин Леопольдвильда ерэтэр колониалторнууд өөнэдынгөө табимал Конгодо бүтын таһаламжаар республикаяа хуулита правительствые толгойлогшо Лумумбые, оронойнгоо бүрэлдаанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ байдаг мэдээжэ ажал-ябуулганнуудые—Комитатуе, Касонгые, Киталае, Окитое барижа хааха зорилготой гэжэ телеграмма соо хэлэгдэнэ.

Браззавильда байдаг Бельгийн парашютистнуудай батальон Леопольдвильда эльгээгдэжэ, буһаалгаяа үүсхэгшэ Касабубу, Мобуту, Иленгэгшэдэй мэдэлдэ үгтэхөөр бэлдэгдэнэ гэжэ телеграмма соо заагдана.

Гвинейн Демократическа партиин конференци болобо

КИССИЛУГУ, ноябриин 27. (ТАСС). Гвинейн Демократическа партиин жэл бүри зарлагдадаг конференциин хоёрдохи сесси эндэ боложо, ноябриин 24-дэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Конференциин заседаниин түгэсхэл дээрэ политическэ, экономическа асуудалнуудаар резолюци нэгэн дуугаар баталан абтаа.

Гвиней саашанхи хүгжэлтынгөө зүб зам шэлээ, энэ замынь Африкын бусад оронуудта улам һайшаагдажа, дэмжэгдэжэ байна гэжэ Канканда үнгэргэгдэһэн һүүлэй конференциһээ хойшо боложо байһан юумэнүүд гэршэлнэ гэжэ политическэ асуудалнуудаар абтаһан резолюци соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Империалистнуудай Алжирта хэжэ байһан колониальна дайе, мүн тэдэнэй Конгодо үймүүлжэ байһан буһалгаае конференцидэ хабаадагшад эрид шууд, нэгэн дуугаар буруушаагаа.

Доторойнгоо политикын асуудалнуудаар абаһан шиидхэбэри соогоо, империалистнуудай элдэб мэхэ гохо гаргажа байхада үндэһэ яһатанайнгаа нэгэдэл бэхижүүлхэ шухала гэжэ конференцидэ хабаадагшад тэмдэглэхэ зуураа, һэрэмжээ шангадхахые партиингаа бүхы гэшүүдые, бүхы арад зоноо уряалаа.

Экономическа асуудалнуудаяа абтаһан резолюци соо гурбан жэлэй түсэбөөр табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ шухала байһан тухай онсолон заагдана. Тиигээд энэ жэлэй ноябриин 30-һаа хойшо алмазай руднигуудта тус тус хүнүүдэй энэ шухала ашаг малтамал абалгыень хорижо, шэнжэлһээ эхилэн алмаз малталга, хүдалдан абалга үгрэнэй мэдэлдэ оруулагдаха ёһотой гэжэ шиидхэдээ.

Республикын президентые һунгаха асуудал тухай тусхай резолюци абтажа, һунгалта 1961 оной январиин 1-дэ захалха. демократическэ партиһаа президентын тушаалда кандидадаар Секу Туре дэбжүүлэгдэнэ гэжэ хэлэгдэнэ.

Фашистнуудай һэнгэргүй ааша

ПАРИЖ, ноябриин 26. (ТАСС). Япониин эгээл фашистска ёһоной организацинууд үшөө нэгэ үбшэгүй, һэшхэлгүй ааша гаргахаяа түхеэржэ байна.

Токиоһоо Франс Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, эндэхи фашистска организацинууд Япониин социалистическэ партиин түрүүлэгшэ Асанумые алаһан Ямагутида «үндэсэн яһатанай хүдөөлүүлгэ» эмхидхэхэ гэжэ шиидээ.

Өөрыгөө алаһан Ямагутиие хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ комитет бий болгогдоо. Тэрэ комитедтэ эгэл фашистска түхэлэй олонхи организацинуудай түлөөлэгшэд оруулагданхай. Асанумын хорото муухайгаар алуулһан Хиби гэжэ ехэ зан соо алууршын дурасхаал гэдэг шаналал-гашуудалай митинг эмхидхэхэ гэжэ энэ комитет түсэбтэй нэ.

Хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ комитет энэ митингдэ хабаадалсахыень элдэб организацинуудта, тэрэ тоодо ниитын аюулгүй байдалай хэрэгүүдээр правительственна комиссиин гэшүүдтэшье мүнөө 100 гаран уряал эльгээгээд байна.

Редакторай орлогшо С. Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Хайрата ГЫПЫЛМА дуугэйнь наһа бараһантайнь дашарамдуулан «Бурят үнэн» газетын редакциин коллектив өөрынгөө хүдэлмэрилэгшэ Бальжир Цыренович ЦЫРЕНОВТЭ үнэгэгы гашуудалаа мэдүүлнэ.

ГОЛЛАНДИ. Лейварден гэжэ сэрэгэй база шадар оршодог тосхонуудай ажалшад һаяхан Лейварден городто сугларжа, демонстрацы эмхидхэ. Демонстрацида хабаадагшад базануудые үгы хэхэ гэһэн эрилтэ табяа.

Анпфотын фото.

Уласхоорондын шэлнжэлэл

ОРОН БҮХЭНДЭ ЖЭШЭЭ БОЛОГ ЛЭ

Финляндиин президент Урхо Кекконенэй Советскэ Союзда ерэжэ, ашатай хэлсээ хэжэ ошоһониинь ниитын ондо ондоо байгуулалтатай үрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха политикын аша үрэ ехэтэй байһаниие гэршэлэн харуулна.

Советско-Финляндиин хамтын коммюнике соо заагдаһанай ёһоор, СССР Финлянди хоёрой хоорондо «али алинайнгаа бүрин эрхэтэ, бэеэ даанхай байдалые хүндэлхэ, нүгөөдэ гүрэнэйнгөө доторой хэрэгтэ хамааралсахагүй гэһэн гуримүүдта үндэһэлһэн амгалан, хүршэ ёһоной, бэе бэедээ этигэдэг хани харилсаан тогтонхой» юм. Энэ гуримаар хоёр ороной хоорондоо хани харилсаатай байдагынь али али таладаа ашатай туһатай гайхамшагта үрэ дүнгүүдые харуулна, хоорондоо гараһан элдэб асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ туһална.

Капиталай оронуудта эд бараагаа худалдаха газарнуудые бүляалдажа, үдэрһөө үдэртэ шанга тэмсэлэй улам хурсадажа байхада, хоор хоорондоо атаархалдажа, үһэрилдэжэ байдаг худалдаа наймаанай-экономическа бүлэгүүдэй, хоорондоо хамтарһан гүрэнүүдэй бүлэгүүдэй бии болгогдожо, өөһэдынгөө наймаа аралжаанай эрхээр өөрһөөн һула, хүсэ багатай гүрэниие хүсэ ехэтэй капиталистическэ гүрэнэй нуга дарахаар, улаан хоолойдонь аһахаар бэлэн болоод байхада, иимэ найдамтай, амгалан ёһоной гүрэнтэй худалдаа наймаанай хани харилсаатай байхадань Финляндида ямар ехэ аша үрэтэй, шухала удхашанартай байһан тухайнь хэлэлтэшьегүй. Энээн түшаа Америкын баяшуулай, аралжаа наймаа хэгшэдэй Латиин Америкын оронуудай экономикые доройтуулжа, Америкын индустрида түүхэй эд үгэжэ байдаг лэ база болгожо байһан тухайнь һануулхада болохо. Тиигээд Латиин Америкын оронуудай, тон түрүүндэ, Кубын, энээндэ эсэргүүсэжэ, ажахыгаа өөһэдтөө ашатай туһатайгаар хүгжөөхэ гэхэдэнь, Америкын империалистнууд экономическа талаарнь хашахаһаа гадна, сэрэгэй добтолго хэнэ.

Америкын баяшуулһаа, аралжаа наймаашадһаа гансашье хүгжэлтэ багатай, бага оронууд доройтоно бэшэ, мүн Англи мэтын капиталай томо оронууд хохидоно. Өөрынгөө автомобильна компаниин Англида байдаг филиалые Америкын миллиардер Форд хүсэдөөр гартаа абаба гэжэ һая соносхогдоо. Оронойнгоо экономикодо бүхыдэнь, мүн ажалшадтаа ехэ хохидолой үшаруулагдабашье һаань, энэ шиидхэбэриень Англиин правительство үгэдууламгайгаар зүбшөөһэн байна. Тэрэнэй һүүлээр оройдоо хоёрхон хоногой үнгэрөөд байхада Фордын Англида байдаг автозаводой 18 мянган худэлмэришэд долоон хоногтоо оройдоол дүрбэн хоног соонь ажалтай байха гэжэ соносхогдобо.

Харин тиихэдэ али али таладаа ашатай туһатай байхаар, һайн һанаагаараа баталагдаһан гуримай ёһоор, Советскэ Союз Финлянди хоёрой хоорондо хүгжэжэ байгаа хани харилсаан тад ондоо байдаг. Финляндиин экономическа талаараа хүгжэхэ, илангаяа оронойнгоо зүүн зүгэй газар нютагуудые хүгжөөхэ хэрэгтэнь доторойнь зам харилсаанууд тон ехэ удхашанартай юм. Хүршэнэрэйнгөө талые харалсажа, Сайменай каналай советскэ хубиие хэрэглэхыемнай зүбшөөгыт гэжэ Финляндиин хандаһан гуйлтые Советскэ Союз хангаба. Энэ канал Финляндиин зүүн зүгэй олон нуурнуудтай нютагуудые Финскэ заливтай холбодог юм. Тэрэшэлэн Высоцк гэжэ советскэ порт дээрэ байдаг олон тоото складуудые Финляндида тусхай болзор соо хэрэглэхыень үгэһэмнай тэдээндэ ехэ туһатай.

Президент У. Кекконенэй айлшалалгын дүнгүүдые арад зоной тон ехэ ханамжатайгаар угтаһан тухайнь Финляндиин хэблэл бэшэнэ. Жэшээлхэдэ, «Мааканса» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Манай гүрэниие толгойлогшые тон һайнаар угтаһандань Финляндиин арад зон тон ехэ баяртай. Энэ угтамжа хадаа гансашье оронуудаймнай хоорондохи хани харилсаае гэршэлнэ бэшэ, мүн манай президентын хүршэ орондоо, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй дунда ехээр хүндэлэгдэдэг, тоологдодог байһыень харуулна».

Советскэ Союз Финлянди хоёрой эрмэлзэл, мүн Балтиин далайе амгалан тайбанай далай болгохын тулада оролдожо байһан Скандинавиин бүхы арадуудай аша туһада тааралдана. Москвада боложо байһан хэлсээгээр Хойто Европын оронуудай хэблэл тон ехээр һонирхожо, арад зондоо дуулгажа байна. Советскэ Союз Финлянди хоёрой хоорондо болоһон хэлсээнэй гуримаар Швеци СССР хоёройшье хоорондохи худалдаа наймаае амжалтатайгаар үргэдхэжэ, хүгжөөжэ болохо байгаа гэжэ Швециин «Ню Дак» газетэ бэшэнэ. СССР Скандинавиин оронууд хоёрой хоорондо дабагдашагүй, зайлуулагдашагүй зүрилдөөнүүд гэжэ байхагүй гээд Н. С. Хрущевой мэдүүлһэн үгэнүүд Европын хойто зүгэй оронуудта ехэ һонирхол түрүүлээ.

СССР Финлянди хоёрой хоорондохи харилсаан хадаа гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха тухай Ленинэй заабаринуудай амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһаниие гэршэлнэ. Даниин «Ланд ог Кмельк» газетын тон зүбөөр сэгнэһэнэй ёһоор, энэ харилсаан хадаа — «хойто зүгэй орон бүхэндэ жэшээ боложо үгэнэ».

ЗЭБСЭГЭЭ ХУРЯАХА ДУРАГҮЙШҮҮЛЫЕ БАЛШЫСА ЭЛИШЭЛХЭ

Буу зэбсэгүүдээ бүхыдэнь, гүйсэдөөр хуряаха гэһэн эрид шууд зорилготой байһанаа Советскэ правительство үшөө дахин гэршэлэн харуулба. «Правда» газетын редакциин табиһан асуудалнуудта СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой үгэһэн харюунууд ноябриин 23-да тунхаглагдажа, буу зэбсэг хуряаха асуудалаар Советскэ Союзай хэдэ дахин оруулһан, тиигээд бүхы дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэндэ гүйсэдөөр һайшаагдаһан тодорхой, эли тодо программые үшөө дахин гэршэлээ.

Тиибэшье баруун оронуудай олон тоото хараа бодолнуудые, урдаа барихан элдэб шалтагуудыень хараадаа абалсаһан буу зэбсэг хуряалгын түсэб табихадамнай, энэ шухала асуудалаар хэлсээ захалхаяа баруун оронууд али болохоор гэдэргээ таталдана.

Хүн зониие олоорнь хюдаха буу зэбсэгүүдые түхеэржэ, ашаг олзо ехээр абажа байдаг капиталистнуудайнгаа олзые хамгаалан, баруун оронуудай гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд буу зэбсэгээ хуряаха дүрамнай үгы гэжэ арад зондо сэхэ мэдүүлхээ айна. Энэ зорилгоор тэдэнэр хоохон үргэ ама дэлгэжэ, элдэб һаалта, тэбэгүүдые ушаруулжа, буу зэбсэг хуряаха асуудалые хойшо татажа байнхай. Долларой хойноһоо уналдажа байдаг дипломадуудай буу зэбсэг хуряаха асуудалые мухардалгада оруулхадань Советскэ правительство шэнэ шэнэ алхамуудые хэнэ. Тиигэхэдээ баруун оронуудай һанамжануудые хараадаа абалсажа, манайхин ходо буултануудые хэдэг юм. Харин тиигэхэдэмнай баруун оронууд «харюугай түсэб» гэдэгые табилсаад лэ байдаг. Иигэжэ тэдэнэр буу зэбсэг хуряаха хэлсээе таһалдуулжа, хойшо татана. Энэ хэлсээнэй үедэ тэдэнэр өөһэдынгөө оруулһан дурадхалнуудһаа хэды дахин арсаа гээшэб. Тиигэхэ мүртөө, энэ хэлсээе Советскэ Союз хойшо татана, буу зэбсэг хуряалгаяа хинан шалгуулха дурагүй гэхэ мэтээр баруунай оронуудта идхамжын хүдэлмэри ябуулагдана.

«Правда» газетын редакциин асуудалнуудта харюу үгэхэдөө Советскэ правительствые толгойлогшо мүн тэдэ хардалга гүрдэлгэ хэдэг, худал хуурмаг үгэ тараадаг хүнүүдые элишэлээ. Советскэ Союз хиналта шалгалта хэхэ ёһотой байһаниие буруушаанагүй гэжэ Н. С. Хрущев сэхэ мэдүүлээ. Тиигэхэдээ бидэнэр баруун оронуудай дурадхажа байһан буу зэбсэгүүдые хинан шалгаха бэшэ, харин тэрэ буу зэбсэгүүдэй хайшан гээд үгы хэгдэжэ байһаниие хинан шалгаха хэрэгтэй гэнэбди.

Советскэ правительствые толгойлогшын шэнэ шухала мэдүүлгые арад зондоо дуулгангүй, дуугай үнгэрхын тулада США-гэй, Англиин, Франциин буржуазна хэблэл али болохоор оролдоно. Тэд энээниинье ойлгожо ядахаар бэшэ. Юундэб гэхэдэ, һүүлэй үедэ США, тэрээнтэй нүхэсэгшэд буу зэбсэг хуряалгада, эб найрамдалда яашье таарахагүй юумэнүүдые хэжэ байна бшуу. Англитай хэлсээд, США Шотландиин газар дээрэ дайгаар добтолхо шэнэ газар—«Поларис» ракетэнүүдээр зэбсэгжүүлэгдэһэн үһан доогуур ябадаг Америкын онгосонуудай байха база түхеэржэ байна. Франциин правительство «сохилто хэхэ» атомна түсэб парламентдаа баталуулна.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, баруун оронууд буу зэбсэг олоорнь түхеэржэ байһанаа далдалхын тулада буу зэбсэг хуряаха асуудалаар хэлсээндэ хабаадалсаһан болоно. Иимэ эрхэ байдалда арад зон һэргэг байжа, буу зэбсэг хуряаха асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ һаалта хэдэг, газар дэлхэйн хэдэн зуу миллион хүнүүдэй хуби заяагаар наадажа байдаг политическэ ажалябуулагшадай амыень татажа байха ёһотой гэһэн уряа саг соогоо гараа.

К. БЕЛЯЕВ.

Улан-Удэ хэлэнэ: Радио

18.00—«Бурядай пионер» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан радиогазетэ. 18.30—Югославиин болон Албаниин арадуудай хүгжэмтэ концерт. 18.45—Советскэ Арменийн 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дамжуулга. 19.20—Бурядай оперо, баледэй театрын артистнууд кинофильмнүүдһээ дуу дуулаха. 19.45 — һүүлэй һонин. 20.00 — Арменийн композиторнуудай хүгжэм. 20.15—Хүдөө ажахын темэдэ зорюулагдаһан дамжуулга. 20.30 — Скрябинай хоёр мазурка. 20.40 — «Байгалай долгинууд» гэһэн хүгжэмтэ-уран һайханай радио альманах. 21.25—СССР-эй арадай артист Һасаран Линховоиной концерт. 21.40—Равелиин хүгжэм.

1961 ондо абтаха **„БУРЯТ ҮНЭН“** *газетэдэ захил хэгдэжэ байна.*

Хэлхеэ холбооной конторо, отделени, почтальон бүхэн, предприяти, эмхи зургаан, совхоз болон колхозуудтахи хэблэл тараадаг олониитын түлөөлэгшэд захил абана.

Газетэ захиха үнэ сэн:
12 һарын—60 түхэриг, 6 һарын—30 түхэриг.

НҮХЭД УНШАГШАД, „Бурят үнэн“ газетэеэ шамдажа захиит!

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации—35-14, культуры —34-05, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н02014. г. Улан-Удэ Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5233.